Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 298 | Łódź, Sroda, 26 Grudnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ׳ טבת תרצ״ה | № 298

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פאגראמען און אנטי-יודישע עקסצעסען אין פיל שטעט אין דייטשלאנד פאר די חגאות

פראג, 25 (יט״א טעלעגראפיש)

פון דייטשלאנד טיילט מען מיט, אז די לעצטע טעג פאר די חגאות לעבט די יודישע בעפעלקערונג אונטערן צייכען פון א מורא׳דיגער באיקאט-כוואליע.

אין די גרעסערע שטעט איז געקומען צו אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען און שווערע עקסצעסען.

א שארפען כאראקטער האבען די עקסצעסען אנגענומען אין מיינץ, וואו די נאצים האבען ארויסגעטריבען די קונים פון יודישע געשעפטען, א גרויסער טייל יודישע געשעפטען זענען פאגראמירט געווארען. ס׳זענען אויך פערצייכענט געווארען א גאנצע רייהע קלענערע אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין פיל קלענערע שטעט אין דייטשלאנד.

לאנדווירטשאפטליכע „אוני-ווערזיטעטען" אין יודישע „קאלכאזען"

מאסקווע (יט״א) א לאנדווירטשאפטליכער אוניווערזיטעט האט זיך געעפענט אין יודישען קאלכאז „עמעס", נייזלאטאפאלער ראיאן.

אין נישט-יודישע קאלכאזען עקזיסטירען שוין הונדערטער עהנליכע אוניווערזיטעטען, וואו די קאלכאזניקעס דערלערנען אין די ווינטער-חדשים די יסודות פון וויסענשאפטליכער לאנדווירטשאפט. אין די יודישע קאלכאזען איז עס דער ערשטער אוניווערזיטעט. לויט א פעראָרדנונג פון פארזיצער פון קאלכאז זענען אלע קאלכאזניקעס אין קאלכאז ניצעס פון קאלכאז „עמעס" מחויב צו לערנען זיך אין פערלויף פון די ווינטער-חדשים אין אוניווערזיטעט, פאר נישט בעזוכען די לעקציעס וועט מען אפרעכענען פון די ארבייטס-טעג. דער מאסקווער „עמעס" האט בעצייכענט די דאזיגע פעראָרדנונג אלס „לינקען קנייטש", נאר לויט ווי עס ווערט איבערגעגעבען אין כארקאווער „שטערן" וועט נישט אויסקומען אנצווענדען קיין צוואנג-מיטלען, ווייל די קאלכאזניקעס גופא שטרעבען צו וויסען בפרט צו לערנען אלץ, וואס עס האט א שייכות צו לאנד ווירטשאפט.

כארוואטישער אנפיהרער ד״ר מאטשעק איז בעגנעדיגט געווארען דורך דער יוגאסלאווישער רעגירונג

בעלגראד 25 (ספ. טעל.)

לויט א פארשלאג פון יוגאסלאווישען יוסטיץ מיניסטער, האט דער פרינץ-רעגענט בעגנעדיגט דעם געוועזענעם פיהרער פון די כארוואטען ד״ר מאטשעק. ער איז ארעסטירט געווארען דעם 31 יאנואר 1933 דערפאר, ווייל ער האט אונטערגעשריבען אנ׳אויפרוף, אין וועלכען ער האט אנגעוויזען די בעדינגונגען, וועלכע וואלט געקענט ברענגען צו א פערשטענדיגונג צווישען די כארוואטען און סערבען. ד״ר מאטשעק האט דעמאלס געשטעלט דעם בעדינג, אז כארוואציען זאל בעקומען אנ׳אומאפהענגיגע מלוכה, ער איז דערפאר פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר טורמע, א העלפט פון וועלכע ער האט שוין אפגעזעסען, איצט איז ער בעגנעדיגט געווארען, וואס איז א בעוויז, אז דער קורס אין יוגאסלאוויען בנוגע צו כארוואטען איז געווארען א מילדערע.

צי דארף מען צאהלען געלד פאר א היטלעריסטישען פילם,

וועלכען דער קינא האט צוליב׳ן באיקאט נישט געוואלט דעמאנסטרירען?

ביאליסטאק. מיט א צייט צוריק, נאך פאר׳ן היטלער-באיקאט, האט דער היגער קינא „מאדערן" געהאט בעשטעלט ביי א דייטשער פילם געז. א בילד „די פרוי און דער שפיאן" און אריינגעשיקט דער געז. א וועקסעל.

ביני-לביני איז אויסגעבראכען דער היטלער באיקאט, אין וועלכען ס׳האט אין אנהויב גענומען אנ׳אקטיווען אנטייל דער „פערבאנד צו שיצען די מערב קרעסען". האט דער „מאדערן" דעם בילד נישט געשטעלט און דעם וועקסעל אויף דעם גראנט נישט בעצאהלט.

איצט איז די פילם געז. דורך דער פערמיטלונג פון אדוו. גלינקא, ארויסגעטראגען געגען „מאדערן" געריכטלעך, און פרייטאג האט געזאלט פארקומען דער פראצעס אין ציוויל-אפטייל פון שטאטישען געריכט.

אלס פערטיידיגער מצד׳ן „מאדערן" איז אויפגעטראטען אדוו. גראנסקי, ס׳האט אויך געזאלט פערהערט ווערען אנ׳עדות – דער פערוואלטער פון קינא, ה׳ קאגאן.

אדוו. גדאנסקי ווייזט אן דעם געריכט, אז דער באיקאט איז אנ׳אויסערגעוועהנליכער פאל, וועלכען מ׳האט נישט געקענט פאראויסזעהען, און דאס קען דריבער דינען אלס מאטיוו, מבטל צו מאכען דעם וועקסעל. ער בעמערקט דערביי, אז אין רייכישען קאדעקס איז אמת אזא פאל נישט פאראויסגעזעהען, אבער ער פעררופט זיך אויפ׳ן נאפאלעאנישען קאדעקס.

אדוו. גלינקא לעגט פאר דעם פראצעס אפצולייגען, כדי צוצושטעלען דעם געריכט די מאטעריאלען, וואס האבען א שייכות היטלער-באיקאט.

דאס געריכט איז דערויף מסכים און דער פראצעס ווערט אפגעלייגט.

ס׳איז כאראקטעריסטיש, אז בעת די פערהאנדלונגען האט מען פסדר גערעדט וועגען דעם באיקאט פונ׳ם „פערבאנד צו שיצען די מערב קרעסען", פון וועלכען דער פערבאנד האט זיך, ווי בעוואוסט, נאכדעם (צוליב די געענדערטע פאליטישע בעציהונגען מיט דייטשלאנד) צוריקגעצויגען, אבער מיט קיין איין ווארט האט מען נישט דערמאנט דעם יודישען באיקאט, לכל הפחות לשם דעמאנסטראציע...

ארויסגייענדיג פון געריכט זאל האט אדוו. גלינקא דערקלערט אז ער האט צוליב דעם אפגעלייגט דעם פראצעס, ווייל ער האט זיך לכתחילה נישט אריענטירט, אז דאס נישט צאהלען דעם וועקסעל איז פערבונדען מיט׳ן באיקאט, איצט אבער וועט ער זיך פונ׳ם אנקלאג אפזאגען.

פערגרעסערן די סובסידיעס פארן שול און געזונדהייטס-וועזען

דעלעגאציע פון ועד הלאומי ביים הויך-קאמיסאר

ירושלים, 25 (יט״א טעלעגראפיש)

דער הויך-קאמיסאר וואוקאפ, האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון ועד הלאומי, וועלכער האט געבעטען, אז די רעגירונג זאל פערגרעסערן די סובסידיעס פארן שול-און געזונדהייטס-וועזען.

ארום די קלאנגען וועגען א פילם לויט אן-סקיס „דבוק"

ווארשא, (י.ט.א.) די י.פ.א. האט דער האלטען פאלגענדע ערקלערונג מיט א ביטע צו פערעפענטליכען:

עס ווערען לעצטענס פערשפרייט קלאנגען, אז אין גיכען דארף רעאליזירט ווערען א פילם, לויט אן-סקיס „דבוק", מיר האלטען דעריבער פאר נויטיג צו מעלדען:

ביז היינטיגען טאג האט קיינער נישט געפיהרט קיין אונטערהאנדלונגען וועגען אזא פילם מיט אן-סקיס צוואה-פערוואלטער, כדי צו בעקומען דאס רעכט אויף צופילמען דעם „דבוק" אויף א לעגאלען וועג.

מיר ווארענען דעריבער אלע אונפעראנטווארטליכע ספעקולאנטען, אז יעדער פרוב צו רעאליזירן דעם „דבוק" אויף אנ׳אומלעגאלען פלאגיאטארישען וועג וועט פון אונז בעטראכט ווערען ווי א פערגוואלדיגונג פון די יורשים-רעכט, און ווי א שענדונג פון אן-סקיס נאמען.

יעדער אזא פרוב וועט אונפערמיידליך שטעלען די רעאליזאטארען פארן קרוין-געריכט פון יעדען לאנד און צום שאנד-סלופ פון דער יודישער געזעלשאפטליכקייט.

אין פוילען ווערען די אינטערעסען פון דער צוואה-פערוואלטונג פון ש. אן-סקי פערטרעטען: א. קאציזנע — ווארשא, דר. צ. שאבאד ווילנע.

וויאזוי זענען ארעסטירט געווארען

די אנפיהרער פון דער אפאזיציע זינאוויעוו און קאמעניעוו

לאנדאן, 25. (ספ. טעל.) „דיילי עקספרעס" גיט איבער א בעריכט וועגען דעם, ווי אזוי ס׳זענען ארעסטירט געווארען זינאוויעוו און קאמעניעוו. א טאג פאר׳ן ארעסט האט זיך זינאוויעוו געפינען אויף אוראל, סטאלין האט איהם ארויסגערופען קיין מאסקווע און פעראָרדענט, אז זינאוויעוו זאל קומען אויף אנ׳אעראפלאן.

ביים אנקומען קיין מאסקווע איז זינאוויעוו אוועק אין קרעמל צו סטאלינען, קאמעניעוו איז שוין דארט געווען, סטאלין האט מיט זיי גערעדט אנ׳ערך פון א האלבע שעה און זיי האבען פערלאזען דעם קרעמל, ביים ארויסגעהען פון טויער זענען זיי פערהאלטען געווארען דורך אגענטען. וועלכע זענען מיט זיי מיטגעגאנגען אין זייערע וואוינונגען און זיי זענען פערהאלטען געווארען אין הויז ארעסט, ס׳אין זיי פערבאטען געווארען יעדע בעציהונג מיט דער אויסערליכער וועלט.

– איך וועל זיך פריהער נישט בערוהיגען, האט סטאלין געזאגט, ביז ס׳וועט נישט פערניכטעט ווערען דער לעצטער מיטגליד פון זינאוויעווס אפאזיציע, ס׳איז נישט גענוג זיי אליין צו בעזייטיגען, נאר מ׳דארף אויסרייסען די ווארצלען און אפברעכען אלע צווייגען פון זייער ארגאניזאציע.

פאליטישער פראצעס אין לובלין

לובלין. אין דער פאריגער וואך האט זיך אין לובלינער קרייז-געריכט אנגעהויבען א פראצעס געגען 30 אנגעקלאגטע, בעשולדיגט אין אנטי-מלוכה׳שע טעטיגקייט, צווישען זיי 20 אוקראינער 2 יודען און 8 פאליאקען.

דער פראצעס האט געדויערט 4 טעג. דאס געריכט האט ארויסגעטראגען אנ׳אורטייל לויט וועלכען בלויז 6 פון די אנגעקלאגטע זענען געווארען בעפרייט, דערונטער 4 פאליאקען און 2 אוקראינער, די איבריגע 24 זענען פערמשפט געווארען צוזאמען אויף 90 יאהר תפיסה, דערונטער איינער אויף 12 יאהר, איינער אויף 10 י., איינער אויף 8 יאהר, 3 צו 6 יאהר, איינער אויף 5 יאהר, 4 צו 4 יאהר, 3 צו 3 יאהר, 2 צו 2 יאהר און די איבריגע צו 1 יאהר, צווישען די לעצטע געפינט זיך אויך מענדעל מיטעלמאן, דער אנדערער יודישער אנגעקלאגטער ירחמיאל מעלניק האט בעקומען 4 יאהר תפיסה.

אין בעצוג צו 7 אנגעקלאגטע ווערט דאס אויספיהרען די שטראף אבגעלייגט אויף 5 יאהר.

ספארט

גוויאזדא (ווארשא) – הכוח (לאדז) 4:12

נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער באקס-מעטש צווישען דער ווארשאווער גוויאזדא און דעם לאדזער הכח וועגען בעכער פון „ארא-ראט". דער דאזיגער מעטש איז געווען אלס רעוואנזש נאך דעם ערשטען מעטש צווישען די צוויי דערמאנטע מאנשאפטען, וועלכע איז פארגעקומען אין לאדז און האט זיך געענדיגט מיט דעמזעלבען רעזולטאט 4:12, אבער לטובת „הכוח", „גוויאזדא" איז נעכטען ארויסגעטרעטען אן ראטהאלצ׳ן.

היינט — באקס-מעטש

י. ק. פ. — מכבי (ווארשא).

היינט פארמיטאג קומט פאר דער לאנג ערווארטעטער באקס מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען צווישען דער ווארשאווער „מכבי" און דעם לאדזער מייסטער י. ק. פ. כמעט אלע בילעטען זענען שוין אויספערקויפט.

א יודישער בירגערמייסטער אין ירושלים

פאדערן די ניי-געוועהלטע יודישע ראטמענער

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

דער דיסטריקט-קאמיסאר פון ירושלים האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון די ניי-געוועהלטע יודישע ראטמענער פון ירושלים'ער שטאט-ראט. די דעלעגאציע האט דעם קאמיסאר איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען דער געשאפענער לאגע צוליב די לעצטע שטאט-ראט-וואהלען אין ירושלים. די דעלעגאציע האט געפאדערט, אז די רעגירונג זאל איבערגעבען די פונקציעס דעם ניי-געוועהלטען שטאט-ראט, נישט ווארטענדיג ביז'ן אורטייל פון געריכט. ווייטער האט די דעלעגאציע געפאדערט, צוליב דער יודישער מעהרהייט, זאל אלס בירגער-מייסטער פון ירושלים בעשטימט ווערען א יוד.

דער דיסטריקט-קאמיסאר האט אויסגעדריקט די האפנונג, אז דער הויך-קאמיסאר וועט די יודישע פאדערונגען נאכקומען.

ענדעקישער טוער פערמשפט דורכ'ן ווילנער סטאראסטווע-געריכט

ווילנע. דאס סטאראסטווע געריכט האט בעטראכט דעם ענין פון ענדעקישען טוער סטאניסלאוו קורילא, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין ארגאניזירען נישט קיין לעגאלע געלד-זאמלונג אויף אנ'עפענטליכע פערזאמלונג.

געשעהן איז דאס מיט א פאר וואכען צוריק, בעת אנ'ענדעקישע פערזאמלונג אין זאל קאנסערוואטאריע אויף וועלכען ס'איז ארויסגעטראטען מיט א רעדע דער ענדעקישער דעפוטאט דווארזאקאווסקי. נאך דווארזאקאווסקיס רעפעראט האט דער מיטגליד פון שטאטישען ענדעקישען פארטיי קאמיטעט סטאניסלאוו קורילא אדורכגעפיהרט צווישען די פערזאמעלטע אהן א דערלויבעניש פון דער מאכט, אנ'עפענטליכע געלד זאמלונג אויפ'ן פאנד אדורכצופיהרען א רעמאנט אין ענדעקישען פארטיי לאקאל אויף אזשעשקאווע גאס.

וועגען דעם איז געמאכט געווארען א מעלדונג דער אדמיניסטראטיווער מאכט און דער ענדעקישער טוער סטאניסלאוו קורילא איז צו געצויגען געווארען צו אדמיניסטראטיווער פעראנטווארטליכקייט.

דאס סטאראסטווע געריכט האט פערמשפט נעכטען סטאניסלאוו קורילאן אויף צו בעצאהלען 50 גילדען קנס אדער 5 טעג ארעסט.

יודישער אדוואקאט בעקומט עקסמיסיע

אוז נעכטיגט אין קארידאר פון געריכטס-בנין

ביאליסטאק.

אין די קרייזען פון דער היגער דיפלאמירטער אינטעליגענץ שמועסט מען שטארק וועגען דער טראגעדיע פון'ם היגען יודישען אדוואקאט דר. פ., וועלכער האט נישט קיין שטיקעל ווינקעלע, וואו איבערצונעכטיגען און וואלגערט זיך אין קארידאר פון געריכטס בנין.

אדוואקאט פ. האט זיך בעזעצט אין ביאליסטאק מיט א יאהר צוריק, און הגם ער איז זעהר אנ'אינטעליגענטער מענש און אנ'אויסגעצייכענטער יוריסט, האט ער אבער נישט קיין ערפאלג.

די סיבה דערפון איז, ווי מ'שמועסט, דער צושטאנד, אין וועלכען ער געפינט זיך — ער איז שטענדיג מעלאנכאליש און בכלל א קראנקער מענש.

די ערשטע צייט פלעגט ער לעבען פון אונ-טערשטיצונגען, וואס ער פלעגט בעקומען צוגעשיקט פון זיין פאמיליע, וועלכע איז זעהר רייך. נאכדעם אבער האבען זיינע קרובים אנגעהויבען פאדערען, אז ער זאל קומען אהיים (קיין גאליציע), און היות ער האט נישט געוואלט, האט מען איהם אויפגע-הערט שיקען געלד.

דער סוף איז געווען, אז אדוו. פ. האט בע-קומען עקסמיסיע, און נישט האבענדיג וואו אהינ-צוקומען, האט ער די לעצטע טעג אנגעהויבען צו נעכטיגען אין קארידאר פון געריכט.

דערוואוסט דערפון האט מען זיך, ווען מ'האט איהם בעגינען געפונען שלאפענדיג אין א וואקזאל-צימער אויפן טיש...

אין די אדוואקאטען-קרייזען האט עס גע-מאכט א שווערען רושם און מ'פיהרט איצט דורך אנ'אקציע איהם אפצושיקען אהיים.

קינא-טעאטער

„MIRAŻ"

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

גרויסער יום-טוב-פראגראם!

מייסטערווערק לויט דער ערצעהלונג

Hercze

Marsz

Rakoczego

אין די הויפט-ראלען:

Tibor v. Halmay,

Paweł Javor,

Margit Dayka

אויסערן-פראגראם: פאראמאונט-צוגאבע.

דער זאל איז גוט בעהייצט.

מאסקווע. קוזנעצקי-בריק 14

МОСКВА

=TORGSIN=

ВСЕСОЮЗНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ ПО ТОРГОВЛЕ С ИНОСТРАНЦАМИ

=ТОРГСИН=

„Torgsin" בעזיצט אין אלע שטעדט פון ז.ס.ס.ר. א געריבטע נעץ פון מאגאזינען, וואס זענען פערזעהען מיט די העכסטע סארטען פון אלערליי עקספארט און איםפארט-סחורות. פון די מאגאזינען „Torgsin" קען געניסען יעדער אמציגער אבנעמער פון אנ'אנחזונג פון אויסלאנד.

געלד-איבערווייזונגען אויף „Torgsin" פאר קרובים און פריינד, וועלכע וואוינען אין ז.ס.ס.ר. נעהמען אן: „באנק נאפאדערטמוי קראיאווע", „פאלשעכני באנק קרעדיטאווי" א.ג. געז. „היאס" און איהרע אבטיילונגען, „פאלשעכני באנק זחיאנזקאווי", „באנק זשעכדני", און די אבטיילונג פון דרעזדענער באנק אין דאנציג, פירמעס: „פירמע פאמילעק", נאוואגראדזקא 39, „געבר. פאקולסקי בראצקע 22 אין ווארשא.

ווערט-בריף נעהמען אן אלע פאסט-אמטען אין פוילען. די פרייזען אין „טארגסין" זענען קלענערע פון אויסלענדישע.

אינפארמאציעס ערטיילט די האנדעלס-פערטרעטונג פון ז.ס.ס.ר. אין פוילען, ווארשא קאשיקאווא 4, טעל. 33-58-9 און אויך די געז. „Hias", ווארשא, פל. גזשיבאווסקי 10 טעל. 2-75-63.

26/XII—34. I.

צו אלע מיינע געעהרטע קונדען!

דרוקעריי

בראמבערג

לאדז, צעגעלניאנא 8

איז ערעפענט

אלע-ארט דרוק-ארבייט

ווערט שוין אנגענומען

בריעסטע שריפטען

מאדערנע ארנאמענטען

יודישע ארבייטער-פארטיי „פועלי-ציון"

לאדזער ארגאניזאציע

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27

שבת, ד. 29-טען דעצעמבער, 11 א זייגער פריה קומט פאר

א פייערליכע

באראכאוו-אקאדעמיע

(געווידמעט דעם 17-טען יאהרצייט פון ב. באראכאוו)

פראגראם: דערעפנונג: ע דעלמאן.

רעפעראטען: ש. זאגאן און ד"ר א. בערמאן (ווארשע).

רעציטאציעס פון אייגענע שאפונגען, אויסגעפיהרט דורך דעם בעקאנטען דיכטער ל. מלאך, וועלכער איז איצט צוריק-געקומען פון א לענגערע רייזע איבער פאלעסטינע.

בילעטען פון 30 גר. שוין צו בעקומען אין דער באראכאוו-ביבליאטעק, אין די פראפעס. פעראיינען און אין טאג פון דער אקאדעמיע — ביי דער קאסע פון טעאטער.

אמוואצק 7.50 זל. טעגליך

קלימאטישע וואלד-סטאציע

Sanatorjum

D-ra med. W. PRZYGODY

לונגען - אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.

כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.

ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגע-פאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!

פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

בעקאנטמאכונג פאר דער עפענטליכקייט

פון צ"ק שומרי ומזהירי שבת אין לאדז.

אזוי ווי דער ווארשאווער זאל, פאלודניאווא 36 האט ביים היגען בית-דין פערזיכערט, דאס זיין זאל וועט ווערען אויסגערייניגט פון חילול שבת דעריבער האט דער צ"ק שומרי ומזהירי שבת בעשטעטיגט, דאס די חתונה פון סאכאטשאווער רבינ'ם שליט"א שוועסטער יום ד' שמות זאל דארטען פארקומען.

ועד שומרי ומזהירי שבת קאמיענא 20.

מיטגלידער!

היינט, מיטוואך, דעם 26-טען דעצעמבער, 5 א זייגער צום ערשטען טער-מין און 6 אווענד צום צווייטען טערמין, קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, פאמאר-סקא 15 די

אלגעמיינע יעהרליכע

גענעראל-פערזאמלונג

מיטגלידער ערשיינט פינקטליך!

צענטראלער

קליינהענדלער-פעראיין

פאמארסקא 15.

פיזיקאליש-טעראפישער גאבינעט

ביי „לינת הצדק"

איז טעטיג טעגליך פון 11—1 פארמיטאג און פון 4—6 נאכם. און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעצ.

ערמעסיגטע פרייזען. דיאטערמיע 2 זל. עלעק-טרישע בעדער 1.50 זל. סאלוקס 1.50, קווארץ-לאמפען 75 גר. פאר אונבעמיטעלטע הנחה-פרייזן די נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק" פיהרט איבער קראנקע אין שטאדט און אויסער דער שטאדט.

פאר גאלד,

בריליאנטען

בריזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזדאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

כעמיש-

באקטעריאלאגישער

לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז,

פיעטריקאווער 37

פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע בעליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

בעדענקט. פראנט 2 שטאק.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

ענטשולדיגונג!

איך אונטערגעשריבענער בעט ענט-שולדיגונג ביי די מיטגלידער פון דער חברה „שומרי שבת" שייבלערס ראיאן, פאר די בעליידיגענדע ווערטער וואס איך האב מיך געגען זיי אויסגעדריקט. איך שפענ-דע לטובת הצדקה 13 זל. די ווייטער-דיגע בעשלוסען פון דער חברה „שומרי שבת" וועל איך פינקטליך אויספיהרען.

ישעי' מארגאליס.

הזכרה.

מארגן, דאנערשטאג, ד. 27 דעצעמבער, 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

נ"ע מרדכי ב"ר לוי יצחק

בראווערמאן

צו וועלכע עס לאדען איין קרובים, פריינד און בע-קאנטע די טיפטרויערנדע פאמיליע

דאנקזאגונג.

דערלויבט דריקען מיר אויס אונזער הארצענסטען דאנק דעם זעהר חשוב'ן

ד"ר האנדזעל שענקעוויטשא 20

פאר זיין געוויסענהאפטער אויסקורירען אונז פון אנ'אינערליכער קראנקהייט. איך ווי אויך מיין קינד פיהלען זיך יעצט פולקאם געזונד. מיר ווינשען איהם ווייטערדיגען ערפאלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט.

מארטא פאלאקעוויטש און קינד

לאדז, 11 ליסטאפאד 5.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און בעשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1.30—2.30 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

אויערן, נאז און האלז

קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישע פון 11—1 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

שעוויעליעץ 37 (בענעדיקטא) 6.

נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקהה, וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. J. Lubicz

כירורג און ארטאפעד

פאלודניאווא 9,

טעל. 17-183

צוריקגעקעהרט

שטעכער אויף דער מאשין

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 26 דעצעמבער 1934

נאצים פערליערענען דעם אמת
וועגען דעם ווירקליכען זין פון סאאר-בעשלוס

וואס געהאט עס קומט דער 13-טער יא-נואר, אלץ אונהיימליכער ווערט די הערען פון היטלער-סיסטעם, וועלכע האבען נאך ערשט נישט לאנג געהאלטען אין איין טרומייטערען איבער דער גאנצער וועלט, אז לכל הפחות גיינציג פראצענט פון דער בעפעלקערונג אין סאאר-געביט וועלען שטימען פארן אריינגלידערען דאס סאאר-לאנד אין דער דריטער טראר-מלוכה. זיי זעהען, אז זייערע שאנסען ווערען אלע קלענער, און דערפאר ארבייטען זיי מיט אלע מיטלען, כדי דאך אריינצוברענגען א טומעל אין דער שטימונג פון די סאאר-וועהלער.

אויף א פערשטענדליכען אופן האט מען אין בערלין בעזונדערס פייגליך עמפונדען. וואס דער פראנצויזישער אויסערן-מיניסטער לאוואל האט מיט עטליכע טעג צוריק ערקלערט וועגען סאאר. ער האט אונטערשטראכען, אז די ענטשיידונג פון די סאאר-איינוואוינער בצדייט נאך נישט דעם ענטגילטיגען בעשלוס איינצוהאלטען דעם סטאטוס - קווא.

אליין פאר זיך וואלט אזא בעדייטע ערקלע-רונג פון מיניסטער לאוואל נישט גוימיג געוועזן. ווייל די זאך איז שוין פון לאנג קלאר, די בעראַ-טונג פון די דריי מלוכות אין רוים האט פעסטגע-שטעלט אין איהר בעריכט, אז א מעהרהייט פאר'ן סטאטוס קווא ביי דעם פלעביסציט פון 13-טען יאנואר ווערט בעדייטען, אז די השגחה איבער'ן סאאר-געביט גייט איבער צום פעלקער - בונד, און פונקט ווי יעדער איבערשטער הערשער קאן די ליגע געבען דעם געביט די פערפאסונג, וועלכע איהר געפעלט. דער פעלקער-בונד קען נאטירליך ערקלערען, אז ר'איז גרייט זיך אפצוזאגען פון זיין הערסטער מאכט, אויב די בעפעלקערונג ווערט נאך א בעשטימטער צייט ענדערען איהר מיינונג.

אט די פעסטשטעלונג פון דער בעראטונג אין רוים איז נישט נאר איינשטימיג אנגענומען גע-ווארען דורך דעם ראט פון פעלקערבונד, נאר דער פרעזידענט פון ראט ד"ר בענעש, דער רוסלענדי-שער פאלקסקאמיסאר ליטווינאוו און דער פראנ-צויזישער אויסערן-מיניסטער לאוואל האבען נאך איבערגענומען די גאראנטיע פאר דער דאזיגער ערקלערונג. אזוי ארום איז דער סאאר - בעפעלקע-רונג געגעבען געווארען די מעגליכקייט צו שטי-מען דעם 13-טען יאנואר געגען אונטערווארפען זיך דעם יאך פון נאצי - טעראר און דערביי זיך נישט אפצוזאגען פון דייטשלאנד. דאס האט די שאנסען פון דער אפשטימונג פולקאם געענדערט. דערפאר איז דער היטלעריסטישער רעושים אויפ'ן העכסטען אופן פעראינטערעסירט דערין אריינצו-ברענגען א בהלה אין מצב, וואס איז געשאפע-גווארען אין זשענעווע.

מיט א צינישער פרעכהייט, וואס האט נישט קיין גלייכען צו זיך האט די גלייכגעשאלטעטע פרעסע געפעלשט די זשענעווער ערקלערונג פון פראנצויזישען אויסערן-מיניסטער און האט איהם געצוואונגען ארויסצוטרעטען צום צווייטען מאל מיט אנ'עהנליכער ערקלערונג אין פראנצויזישען סענאט.

אבער די היטלעריסטישע פראפאגאנדע גיט נאך אלץ נישט נאך. מיט עטליכע טעג צוריק האט דער ראדיא-ספיקער פון בערלין פלוצים איגמיטען איבערגעריסען זיין רעדע און האט ערקלערט, אז ער מוז עפעס זעהר דרינגענד מיטטיילען. ער מוז געבען א תשובה אויף א דרינגענדען בריף, וואס ער האט נאר וואס בעקריגען. דער בריף איז גע-קומען פון סאאר-געביט. איינער פרעגט אן, צי אין פאל אויב די בעפעלקערונג וועט זיך איצט ארויס-זאגען פאר סטאטוס קווא, וועט פארקומען נאכ-אמאל אנ'אפשטימונג. דער ראדיא-ספיקער האט ליגנעריש ערקלערט מיט איין ווארט: „ניין". און האט נאך צוגעגעבען די ליגנערישע מעשה: „די דאזיגע ענטשיידונג איז ענטגילטיג, די פריוואטע מיינונג פון עטליכע מלוכה=מענער וועט דא גאר-נישט ענדערען".

מ'האט זיך ביסלעכווייז צוגעוואוינט דערצו, אז די דייטשע מלוכה=מענער זאלען פערשפרייטען די גרעסטע שקרים. אבער דער שקר מיטן סאאר=געביט איז איינער פון זייערע גרעסטע עובדות אין אונפערשעהמטקייטען. די רעגירונגס-קאמיסיע דארף אויפקלערען דער בעפעלקערונג פון געביט, ווי אזוי איז עס אין דער ווירקליכ-קייט. די קאמיסיע פון געביט איז מחוייב צו ער-קלערען, אז די איצטיגע אפשטימונג איז נישט די ענטגילטיגע, אויב דער ענטפער וועט זיין פארן סטאטוס קווא.

די קאמיסיע דארף ארויסגעבען א געהערי-גען אויפרוף צו דער סאאר-בעפעלקערונג און פערשפרייטען איהם דורך אלע בלעטער.

די היטלעריסטישע אפאסטאלען מוזען גע-צוואונגען ווערען צום אמת, הגם זיי האבען מורא פארן אמת ווי דער טייוועל פאר א תפלה.

נעארג בערנהארד.

אומעטום ראזענבערג און ראזענבערג
נאוואטשינסקי וועגען דעם „מאדערנעם" ביינאמען

אדאלף נאוואטשינסקי, אן וועלכען די ייערען האבען שוין אנגעהויבען צו פערגעסען, לצבט, איז געזונד און האלט אין איין שרייבען און – צומיי-סטענס נאטירליך וועגען יודען. אין איינעם פון זיינע לעצטע ארטיקלען פערנעמט זיך דער ענדע-קישער לייב מיט די... ראזענבערגס, מיט וועלכע עס זענען לעצטענס פיל די ידיעות און ארטיקלען אין די ציימונגען. ווייל וואו מ'גיט א ווארף א בליק שטויסט מען זיך אן אויף עפיס א ראזענ-בערג, וואס פערנעמט ערגיץ אנ'ארט וואס שפילט עפיס די אדער יענע ראלע.

– די ציימונגס-לייענער, שרייבט אונזער גוט בעקאנטער אדאלף, מוזען זיך לעצטענס האל-טען אין איין מועה זיין מיט די ראזענבערגס. וואו מ'נעמט א בלאט געפינט מען שטענדיג און אויף יעדער זייט א ראזענבערג, אמאל איז עס אזוי געווען מיט די ראפאפארטס, אין א צייט ארום מיט די קאהנס. און איצט איז געווארען פול מיט די ראזענבערגס. אמת, ס'זענען דא אויך ראזענ-באכס, ראזענפערלס, ראזענוואסערס, ראזענראטס און פיל אנדערע, אבער די אלע זענען עפיס נישט אין דער מאדע און אקטועל זענען דער עיקר די ראזענבערגס. לעצטענס איז וואו מ'גיט זיך א ריר, האט מען פאר זיך עפיס א ראזענבערג. אין איין אין דעמזעלבען טאג האט מען געקאנט לייענען וועגען ראזענבערג'ן, וואס איז געווארען סעקרע-טאר פון פעלקערבונד מצד די סאוויעטען, וועגען אלעקסאנדער ראזענבערג, וואס איז ארעסטירט געווארען דורך דער פראנצויזישער מאכט אין פא-ריז, גלייכצייטיג וועגען די ארטיקלען מכוח די פראטאקאלען פון די זקני ציון, געשריבען אין בערלין פון אלפרעד ראזענבערג. אין דערזעלבער צייט, איז אין ווארשא ארויסגעגעבען געווארען „די געשיכטע פון באלשעוויזם פון ארטור רא-זענבערג".

ביי א געוועהנליכען נארמאלען לעזער קאן זיך פון דעם אלעמען אנהויבען צו דרייען אין קאפ. ער האט געקענט, און אפילו געמוזט לכתחלה אידענטיפיצירען די אלע ראזענבערגס און שטוי-נען. ווי אזוי קאן עס דער דאזיגער ראזענבערג אזוי פיל אויפטון און אזוי פיל אויסהאלטען! נישט לאנג צוריק האט ער ארויסגעגעבען א בוך, דאן האט ער אנגעשריבען א סעריע ארטיקלען, שפע-טער האט מען איהם ארעסטירט, דערנאך האט מען איהם בעפרייט און אלס בעלוינונג איז ער געווארען סעקרעטאר פון דער פעלקערליגע. און ערשט דאן האט מען איהם אויף אנ'אמת ארעס-טירט? פאר א נארמאלען ציימונגס=לעזער איז דער ראזענבערג אויסגעוואקסען אין עפיס א רי-זיגע געשטאלט, א מין גוליווער, אדער גולם. א נארמאלער ציימונגס-לעזער. פערשטייט זיך, דענקט נישט וועגען נארנישט און ערשט אין א צייט ארום האט ער געמאכט די ענטדעקונג, אז דאס איז נישט קיין אוניווערסאלער ראזענבערג, נאר אז עס זענען פערהאן עטליכע אזעלכע, וואס אונטערשיי-דען זיך איינער פון אנדערן נישט בלויז מיטן נא-מען, נאר קודם כל מיט זייער ראסע.

דער ערנסטסטער צווישען זיי אלע איז ענט-שידען דער געלעהרטער ארטור, געח. פראפעסאר פון בערלינער אוניווערזיטעט, איצט איז ער אין ענגלאנד אין ליווערפול. וועגען זיין ביכעל „גע-שיכטע פון באלשעוויזם" לייענען מיר איצט רע-צענזיעס, אין דער סאציאליסטישער פרעסע און אין דער סעמיטישער, אין דער פוילישער אויך, אין דער זשארגאנישער נאך מעהר. פראפעסאר ראזענבערג איז נישט בעפריינדעט מיט די איצטיגע מושלים פון קרעמל, אבער נישט קוקענדיג דערויף, בעמיהט ער זיך פארצושטעלען דעם באלשעוויזם אין דער סאמע בעסטער און שעהנסטער פארם... ראזענבערג'ס בוך האט מען איבערזעצט אויף פוי-ליש אין א גאלאפ-טעמפא, און איצט געהערט עס צום אייזערנעם קאפיטאל פון אלע ביבליאטעקען אין פוילען.

דאנעגען, שרייבט ווייטער נאוואטשינסקי, האט מען נישט איבערזעצט אויף פויליש דאס בוך פון א גאנץ אנדערען ראזענבערג, אויך א מזרח-מענש, דהיינו אלפרעד ראזענבערגס: „דער מיטאס פון 20-טען יאהרהונדערט" בעת די „געשיכטע פון באלשעוויזם" קאן מען קריגען אין ווארשא פאר אנ'אויסערגעוועהנליך ביליגען פרייז, מוז מען דעם „מיטאס" ערשט אויסשרייבען (ווייל קיין בעלן דאס בוך איבערצוזעצען און ארויסצוגעבען איז ביז איצט נישט געווען).

ווידער א בזיון האט געבראכט דעם ביי-נאמען ראזענבערג דער אמאל בעקאנטער פעטער-בורגער אדוואקאט אלעקסאנדער, וועלכער האט חתונה געהאט מיט דער טאכטער פון קיעווער טערעשטשענקא, דעם צוקער-פאבריקאנט.

און נאוואטשינסקי דערציילט און דערציילט ווייטער וועגען אנדערע ראזענבערגס, וועגען מאר-סעל ראזענבערג, דעם סאוויעטישען דיפלאמאט אין פאריז און בכלל „וואו מען זאל נישט א ריהר טון, אומעטום וועט מען געפינען הינטער די קוליסען עפעס א ראזענבערג".

מצב פון די פאלאקען אין סאוו.-רוסלאנד
אין דער שילדערונג פון א פויליש בלאט

וואס קומט פאר מיט די פאליאקען אין ראטענפערבאנד? א פאר אינטערעסאנטע זאכען וועגען דעם דערוויסען מיר זיך פון א גרויסען ארטיקעל אין „דזיענניק ווילען." – „פאליאקען אין סאוויעטישען ווייסרוסלאנד", אנגעשריבען – ווי די רעדאקציע זאגט – פון א פאליאק, וואס איז אקארשט געקומען פון מינסק קיין ווילנע:

„אויפ'ן ערשטען קוק – שרייבט דער מינ-סקער פאליאק – קען זיך אויסדוכטען, אז די פאליאקען געניסען פון די מינדערהייטס-רעכט אין ראטענפערבאנד. אין סאוויעטישען ווייסרוסלאנד זענען דא פוילישע פאלקס-שולען, פוילישע מיטעל-שולען, פוילישע טעכניקומס מיט דער פוילישער אונטערריכטס=שפראך. אין מינסקער ווייסרוסישען מלוכהשען אוניווערזיטעט זענען דא פוילישע קאטעדרעס, עס איז אפילו דא א ספעציעלער „פוי-לישער אטעייל פון קאמוואוז" (אוניווערזיטעט). די דערמאנטע שולען זענען אבער איננאנצען נישט ענליך צו די מינדערהייט=שולען אין מערב-אייראפע. אין דער אמת'ן זענען זיי א געווער פון דער קאמפארטיי און א הילפס=מיטעל צו דערגרייכען די צילען, וואס עס שטעלען זיך די קאמוניסטען.

„...אויסנוצענדיג די שולען אלס אנ'אגי-טאציע-געביט, לייגען די באלשעוויקעס נישט קיינער אכט אויף דער אויסערשוליגער דער-ציהונג. וואס דאס איז פאר א דערציהונג קען מען משפטן פון פאלגענדיגען ביישפיל: אין מינסק אויף דער סאוויעטישער גאס (געוועזענע זאכאריעווער), אין די געוועזענע פארפיע=בנינים פון קלויסטער אויפ'ן „גאלדענעם בארג", געפינט זיך איצט א 7 קלאסיגע פוילישע פאלקסשול און א טעכניקום. יאהר-יעהרליך, ווען עס קומען אן די ניטל-חגאות און פאסכע, ווערען אין די-א שולען, וואס געפינען זיך פונקט אנטקעגען קלוי-סטער, איינגעארדענט מיאוסע אנטירעליגיעזע הע-צעס, דאן, ווען די עלטערע פוילישע בעפעלקע-רונג גייט אין קלויסטער צו דער תפלה, ווערען אויפ'ן בנין פון דער שול אויסגעהאנגען אפי-קורסישע פלאקאטען און ביים געזאנג פון גאטלע-סטערנדיגע לידער גייען די שילער מיט די לעה-רער און דערציהער בראש, ארויס אויף די גאסען טראגענדיג טראנספאראנטען מיט קאריקאטורען אויף דער הייליגער מוטער, יעזוסען און די גייסטליכע (דער מינסקער פאליאק רעדט דא געוויס וועגען א פריהערדיגען פעריאד, ווייל די לעצטע יאהרען ווערען – ווי בעקאנט – אזוינע דעמאנסטראציעס שוין נישט איינגעארדענט. רעד.).

„אין די פוילישע סאוויעטישע שולען לערנט מען אין פויליש, אויך די לעהרער זענען פאליא-קען. עס זענען דא אין א לפי ערך גענוגענדיגער צאהל לערן-ביכער און שול-מכשירים, אבער גלייכ-צייטיג ווערט סיסטעמאטיש און פלאנמעסיג די ריינע נאך נישט ווידערשטאנדספעהיגע יונגע נשמה פערסמט מיט'ן גיפט פון דער קאמוניסטישער דאקטרין.

„עס ענטשטעהט א תהום צווישען פאטערס און קינדער, און דאס איז דער הויפט-ציל פון דער קאמפארטיי. אין רעזולטאט ברעקלען זיך די יסודות פון דער משפחה-איינהייט און די קינדער פון עלטערן פאליאקען און קאטוילען וואקסען אויס אינטערנאציאנאליסטען און באלשעוויקעס, אהן א רעליגיע, נאציאנאליטעט און פאטערלאנד.

„די א דערשיינונג איז טיפער און ערגער ווי די געוועהנליכע דענאציאנאליזאציע, וואס מען האט געקענט אבסערווירען בעת דער צארישער אקופאציע. עס איז מעגליך, אז די פוילישע בע-פעלקערונג אין ראטענפערבאנד וואלט גערן זיך בענוצט מיט די א פוילישע שולען, ווען נישט דער מעטאד פון פראלעטאריש-קאמוניסטישער און אנטיקאטוילישער דערציהונג. דערמיט טאקע דער-קלערט זיך די מאדנע דערשיינונג, אז פיל פאליא-קען אין ווייסרוסלאנד שיקען זייערע קינדער אין רוסישע, אדער אפילו אין ווייסרוסישע שולען, וואו עס הערשט אמת אויך די אנטי-רעליגיעזע דערציהונג, אבער עס ווערען ווייניגסטענס נישט פראקטיקירט אזוינע ברוטאלע אנפאלען אויף פוי-לען און דער קאטוילישער אמונה. די בעמיהונגען פון די עלטערן צו פערהיטען די קינדער פון דענאציאנאליזאציע און דעמאראליזאציע, גיבען כמעט נישט קיין שום רעזולטאטען. די קינדער זע-נען אזוי איזאלירט פון דער היים און די עלטערן האבען אזוי ווייניג צייט, אז דער איינפלוס פון דער שול און פערשידענע קלובען, „פיאנערען", „קאמסאמאל", „אפיקורסים", „יונגע מא קסיסטען" א. אז. וו. רייסען איננאנצען אפ דאס קינד פון דער היים און פאמיליע. מיט גרויס ווייטאג דארף מען קאנסטאטירען דעם זעהר טרויעריגען פאקט, אז דער נייער, אונטערוואקסענדיגער פוילישער דור אין ראטענפערבאנד איז מאראליש פערקריפעלט, האט אנ'אנדער פסיכיק, אנ'אנדער בעגריף וועגען לעבען, אנ'אנדער נשמה".

דער מינסקער פאליאק גיט אבער אנג א טשעקאווען פרט, אז „נישט קוקענדיג אויף דער פיינדליכער בעציהונג טראקטירט די ראטענמאכט די קאטוילישע קירך מעהר טאלעראנט, ווי די פראוואסלאווגע צערקווע. אין מינסק, למשל, איז פון 10 צערקווען נישט געבליבען קיין איינע – האט מען איבערגעמאכט אויף קינאס, קלובען אדער מאגאזינען. דאגעגען פון 4 קלויסטערס האט מען צוגענומען נאר איינעם. די איבעריגע – אין דער צאהל אויך די קאטעדרע – זענען געבליבען אין בעזיץ פון די גלויביגע. אמת, דער צוגענו-מענער קלויסטער איז געווען דער שענסטער און דער גרעסטער פון אלע און דער מאנומענטאלער בנין האט געהערשט איבער דער פאנאראמע פון דער גאנצער שטאט (זאכאריעווער גאס). און היינט געפינט זיך אין אט דעם קלויסטער דאס פוילישע טעאטער".

דער ארטיקעל-שרייבער ווייס נישט מיט וואס דאס צו דערקלערען, צי מיט דער גרעסערער ווי-דערשטאנדפעהיגקייט פון דער קאטוילישער קירך, אדער מיט דער נאהענטער שכנות פון קאטוילישען פוילען

נייַער פאָלקסבלאַט

דאס לאָדזער לעבען

נייַער פאָלקסבלאַט

מיטוואָך	
26	דעצעמבער
כ	זון-אויפגאַנג 7.45
טבת תרצ"ה	זון-אונטערגאַנג 3.28

פּרעזעס מינצבערג שטעלט בעדינגונגען דער „אגודה"-פראַקציע

צי וועט ער צוריק איבערנעהמען זיין אמט?

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז פּרע-זעס מינצבערג אַרויסגערופען געוואָרען קיין גער צום רבין אין צוזאַמענהאַנג מיט די אינערליכע ריַיבונגען אין דער קהלה-פערוואַלטונג, צוליב וואָס דער פּרעזעס האָט גענומען אַן אָהנטערמינירטען אורלויב און געמאַכט פאַראַנטוואָרטליך דעם וויצע-פּרעזעס בערגער פאַר דער וויַיטערדיגער קהלה-אַרבייט.

דער גערער רבי האָט געפּרובט צו בעווע-גען דעם פּרעזעס מינצבערג, אַז ער זאָל צוריק איבערנעהמען זיין אַמט. דער פּרעזעס מינצבערג האָט געענטפערט, אַז דאָס איז אָנבעלאַנג דערפון, צי די אגודה-פראַקציע וועט אָננעהמען די בעדינ-גונגען, וועלכע ער וועט שטעלען. די בעדינגונגען זענען אַזעלכע, אַז זיי מאַכען אוממעגליך, אַז די איצט געשאַפענע לאַגע זאָל זיך איבערחזרן.

נאָכן צוריקקומען קיין לאָדז איז צונויפגע-רופען געוואָרען אַ געשלאָסענע זיצונג פון דער אגודה-פראַקציע ביי דער קהלה. דעפּ. מינצבערג האָט בעשטעלט זייַנע בעדינגונגען און האָט ער-קלערט, אַז אויב זיי וועלען אָנגענומען ווערען וועט ער בענרעניצען זיין אורלויב אויף 2 וואָ-כען, אויף דער צייט פאָהרט פּרעזעס מינצבערג אוועק. קיין ענטגילטיגער בעשלוס איז נאָך נישט אָנגענומען געוואָרען.

הגם די זיצונג איז געווען אַ געשלאָסענע, קענען מיר אָבער מיטטיילען, אַז דער וויכטיג-סטער בעדינג פון פּרעזעס מינצבערג איז געווען, אַז מ'זאָל גענוי אָפּגרעניצען די טעטיגקייטס-געביטען פון פּרעזעס און וויצע-פּרעזעס. פון דעם קען מען זעהען, אַז דער הויפּט-קאָנפליקט קומט פאַר צווישען דעם פּרעזעס און וויצע-פּרעזעס.

אנשטאט דעם קינד נומער 19 האט מען מל געווען דאס קינד נומער 20

איצט קומט פאָר וועגען דעם א דין-תורה ביים ראבינאט

פיינליכע געשיכטע איז א היגען קימפעטארין-קליניק

אין איינעם פון די היגע קימפּעטאָרין קלי-ניקס האָט צהערנעכטען פּאַסירט אַ זעהר פּיינליכער פאַל וועגען וועלכען מ'רעדט זעהר פיל אין שטאָט. די געשיכטע איז פאָלגענדע: אין דאָזיגען קימפּע-טאָרין-קליניק האָט זיך פאַרשריבען די פרוי ז. פון אַלטשטאָט, ווען זי איז געקומען אויף דער צייט, איז זי אַוועק אין קליניק, וואו זי האָט בעקומען דעם נומער זאָלען מיר זאָגען 19, ווייל כידוע בעקומט יעדע קימפּעטאָרין איהר נומער, דאָס קינד וואָס זי געבוירט בעקומט אויך דעמזעלבען נומער, כדי ס'זאָל נישט זיין קיין שום טעות. אַזוי ווי דאָס איז געווען אַן ערשטלינג איז דאָס „האָבען" אָנגע-קומען אביסעל שווערער. איז וואָס טוּן פרומע מענשען אין אַזאַ פאַל? מ'געהט צום רבין. איז די מוטער פון דער קימפּעטאָרין טאַקע אַוועק צום טאָמאַשאָווער רבין, וועלכער האָט געזאָגט אַז אַלץ וועט זיין בשלום, דער השם יתברך וועט העלפען, נאָר ער רעדט זיך אויס, אַז אויב ס'וועט געבוי-רען ווערען אַ יונגעל זאָל מען איהם, דעם רבין, מכבד זיין מיט סנדיקאות.

כך הוא. די קימפּעטאָרין האָט געבוירען אַ יונגעל, ס'איז געווען ששון ושמחה, מ'האָט זיך גע-ווינשען מזל-טוב און זיך געגרייט צום ברית וועל-כער האָט געזאָלט פאָרקומען היינטיגען זונטאָג. פאַרן ברית איז די מוטער פון דער קימפּעטאָרין צוגעגאַנגען צו איהר איידעם, צו דעם פאָטער פון דעם קינד און איהם דערצעהלט אַז דער טאָמאַשאָ-ווער רבי האָט זיך אויסגערעדט, אַז אויב ס'וועט זיין א יונגעל זאָל ער בעקומען סנדיקאות. דער בעל ברית, אַ גערער חסיד האָט דערויף נישט גע-וואָלט איינגעהן און האָט גע'טענהט, אַז סנדיקאות קומט זיין פאָטער, דעם זיידען פון קינד, וועלכער איז אַן אַנגעזעהענער חסיד. ס'האָט נישט געהאָל-פען קיין שום טענות און דער בעל-ברית איז גע-בליבען ביי ס'ויינינע. אין טאָג פון ברית זענען זיך צונויפגעקומען די משפחה-מיטגלידער און מען האָט געוואַרט, אַז דער מוהל זאָל אַראָפּברענגען דאָס קינד, ווייל אַזוי פיהרט זיך אין דעם קליניק, אַז קיינער אויסער דעם מוהל טאָר נישט אַריינגיין אין זאַל וואו ס'ליגען די קימפּעטאָרינס.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז אין דעמזעלבען טאָג האָט געזאָלט זיין נאָך א ברית פון דער קימפּעטאָ-רין נומער 20.

ווען די פאַמיליע ז. איז שוין געווען פּערזאַ-מעלט האָט דער מוהל אַראָפּגעברענגט דאָס קינד מל צו זיין. סנדיקאות האָט געהאַט דער זיידע פון דעם קינד. מ'האָט אַלץ דורכגעפיהרט ווי ס'געהער צו זיין. דאָס קינד האָט בעקומען דעם נאָמען נתן הענעך און מ'האָט דאָס קינד צוריק אַרויפגעטראָגען צו דער קימפּעטאָרין. ערשט איצט האָט זיך אַרויס-געשטעלט, אַז דאָס קינד טראָגט דעם נומער 20 און אַז דער מוהל האָט על פי טעות אַנשטאַט צו נעה-מען צו מילה דאָס קינד נומער 19 פון פרוי ז. האָט ער גענומען דאָס קינד פון דער קימפּעטאָרין נומער 20, וועלכע האָט געמיינט אַז איהר משפחה וואַרט שוין אונטען אין זאַל אויפ'ן ברית.

ווען ס'איז בעמערקט געוואָרען דער טעות, איז געוואָרען אַ גרויסע אַוואַנטורע. מ'האָט איצט געדאַרפט מל זיין דאָס ריכטיגע קינד פון דער פרוי ז. היות ווי מ'האָט שוין דאָ געזעהען אַ „מופת" האָט מען באַלד געבעטען דעם טאָמאַשאָ-ווער רבי, וועלכער איז שוין געווען סנדק ביי דעם קינד, וועלכעס ער האָט געוואָלט און מ'האָט נאָכ-אַמאָל אַ נאָמען געגעבען דעם איינגענעם נאָמען וואָס פריהער.

באַלד דערויף איז אָנגעקומען די פאַמיליע פון דער קימפּעטאָרין נומער 20 צום ברית. דאָ האָט זיך דער פאָטער דערוואוסט, אַז זיין קינד איז שוין געמלט און האָט שוין אפילו אַ נאָמען נתן הענעך. ס'איז ווידער אויסגעבראָכען אַ טומעל, די גאַנצע שולד האָט מען אַרויפגעוואָרפען אויפ'ן מוהל. איצט קומט פאָר א דין-תורה צווישען פאָטער פון קינד נומער 20 ה' ב. און דעם מוהל, דער ראַבינאַט דאַרף קנסענען דעם מוהל און פסקענען צי מ'קען דעם קינד געבען אַן אַנדערן נאָ-מען אַזאַ נאָמען ווי דער ה' ב. האָט לכתחילה געוואָלט געבען זיין קינד.

„יודיש מאַריאָנעטען-שפּיל
„בערל-שמערל"-טעאַטער
אַנפיהרונג משה בראָדערזאָן
אין קאַפע „אידעאַל"
(פּעטריקאָווער 48)
היינט, מיטוואָך – 2 פאָרשטעלונגען:
8 און 10 אָווענד
קאָנסומציע 1 זל.
דאָס 1-טע פּראָגראַם א. נ.
„אַזוינס און אַזעלכעס"
עס ווערען געגעבען קאַריקאַטורען פון:
ד"ר רוויו-און-בלאַט, ד"ר פלויש, אָסקאַר קאָנסומי מאַקס קאָנטאָל, יצחק גרינבוים, היים ראַסנער, דיר. צאָהל-מייסטער, לייביש פאָן ראָזענבערג, גרשון וואָוילמאַן, ר' יאָסעלע סג'טר, קאָמענדאַנט בערעק מיזלערשאָוויטש, פּאַניע די חזנ'טע, מאַדאַם אסתר טענדרעיאָוואַ, מאַקס ראָטהאָלץ, שמעריל-עט-בעריל, פּיניעלע מוזיק, יעקב קנאָק-אוֹט, פּאַננאַ דעפּטאַקובנאַ וואַלענטי ראַדני, וואָיטשע באָוואַ די דאָזאָרצעבע.
טעקסטען: משה בראָדערזאָן, י. אַבּערוּשאַנעק און ח. י. בושוסטאָווסקי, לאַלקעס געשניצט — ש. טאָפּאָק. מוזיק אַראַנזשירט: דוד בייגעלמאַן.
קאָנסומציע 1 זל.

צוליב טעכנישע סבות

צוליב דעם, וואָס די גאַזאָווניע האָט צוליבן פּלאַצען פון אַ גאַז-רויהר, אָפּגעשטעלט דעם צו-פלוס פון גאַז אין אונזער זעצעריי, זענען מיר בּיידער געצוואונגען היינט אַרויסצוגעבען אונזער נומער אין אַ פערקלענערטען פאָרמאַט.

צוגאַב-פּאָבאָר

(2) פרייטאָג, דעם 28-טען ה.ח. וועט זיין טעטיג אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פ.ק.או. לאָדז שטאָט 1, פּיעטריקאָווער 165. עס דאַרפען זיך שטעלען פּאָבאָראָווע פון יאָהרגאַנג 1913 און על-טערע, וועלכע האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאָמיסאַריאַטען.

דעם 28 דעצעמבער וועט זיין טעטיג אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פ.ק.או. לאָדז 2, פּיעט-ריקאָווער 165. עס דאַרפען זיך אהין שטעלען די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהר 1913 און עלטערע, וועל-כע האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען נאָ-מענטליכע אויפפאָדערונגען פון שטאָט-סטאַראָס-טווע.

די פּאָבאָר-רשימה פון יאָהרגאַנג 1914

וועט מען קאָנען נאָכזעהען

פון 2 ביז'ן 15 יאַנואַר

(א) אָנהויבענדיג פון 2 ביז'ן 15 יאַנואַר 1935 וועט אין מיליטער-ביוראָ פון דער לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג (פּיעטריקאָווער 165) אַרויסגעלייגט ווערען פאַר דער עפענטליכקייט דער רעיעסטער פון פּאָבאָר-פליכטיגע פון יאָהרגאַנג 1914.

אַלע פּאָבאָראָווצעס פון 1914 וועלען אין משך פון דער צייט דאַרפען קאָנטראָלירען, צי זיי זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען אין דער רשימה, און אין פאַל ווען זיי וועלען פעסטשטעלען אומ-פינקטליכקייטען, וועלען זיי דאַרפען מעלדען, מ'זאָל זיי אויסבעסערען. דערביי וועלען זיי דאַר-פען צושטעלען ענטשפּרעכענדע דאָקומענטען.

„פילהאַרמאָניע" ◆◆◆ נאָר 6 פאָרשטעלונגען!
פון וועלט-בעריהמטען פאָלקס-אַרטיסט, וועלכער קומט איצט פון זיין וועלט-טורנעע
א. סאַמבערג
דער אַנסאַמבל בעשטעהט לויט א. ב.: אויריך פערל, אברהאַמאָוו אברהם, ביאַל-קאָווישׁ חנה, ביאַלקאָוויטש ישראל, בלאַט אברהם, גאָוואַ-ווי, ווייני-בערג יעקב, מאַנדעלבליט יעקב, פּאַלאַנסקי חיים, ראָזענצווייג חנה.
פרייטאָג, 28/XII, 9.15 אָוונט שבת, 29/XII, פריהמאָרגען 12 פון 49 גר.
שבת, 29/XII, בייטאָג 4 נ. מ. פון 49 גר. שבת, 29/XII, 9.15 אָוו. פון 70 גר.
זונטאָג, 30/XII, 4 נ. מ. פון 49 גר. זונטאָג, 30/XII, 9.15 אָוו. פון 70 גר.
לעצטער שלאָגער! פּרעכטיגע מוזיק, טענץ, מאַסען-סצענעס!
„אַרבעטסלאָזער"
בינע-רעפּאָרטאַזש אין 3 אַקטען, 9 בילדער פון מאַרטי ווערגאַ. רעזשיסער: א. סאַמבערג
אינספּיציענט: א. בלאַט. טרופּע-אָנפיהרער: י. ביאַלקאָוויטש, א. אַבראַמאָוו.
בעמערקונג: די פּיעסע ווערט געשפּילט אָהן אַ סופלער. בילעטען אין קאַסע פון טעאַטער.

מאָרגען א"י-אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע

מיט'ן אנטייל פון שעפער פון „מגדיאל" ש. זשוכאָוויצקי

מאָרגען קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ גראַנדיעזע א"י-אַקאַדעמיע, צו וועלכער עס קומט ספּעציעל צו פאָהרען דער בעקאַנטער שעפער פון „מגדיאל" און פון דער מיטעלשטאַנדס-קאָלאָ-ניזאַציע אין ז"י, ה' שמואל זשוכאָוויצקי.

אין איצטיגער צייט פון'ם פערשטאַרקטען טעמפּאָ פון א"י-אויפבוי, איז בעזונדערס אינטערע-סאַנט צו הערען די קאָמפּעטענטע מיינונגען פון דעם פאָרשטעהער פון די נאַציאָנאַלע קאָלאָניסטען אין א"י וועגען די אויסזיכטען און פּלענער פון נייע קאָלאָניזאַציע-פּרובען אין א"י.

ש. זשוכאָוויצקי, וואָס איז בעקאַנט אַלס גלענצענדער רעדנער און פאָלקס-טריבון, פערכאַפּט די צוהערער מיט זיינע ריהרענדע שילדערונגען און זאַכליכער, לאָגישער אָפּהאַנדלונג פון'ם מצב אין א"י און זיינע אויסזיכטען.

עס איז זיכער, אַז די בּרייטע קרייזען פון לאָדזער יודענטום, וואָס האָבען אין איצטיגער צייט אַ בעזונדערס וואַרימען אינטערעס פאַר אַלץ וואָס ווערט געשאַפען אין לאַנד פון אונזער צו-קונפט, וועלען בעזוכען די מאָרגענדיגע א"י אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע, כדי אָבצונעהמען אַ לעבעדיגען גרוס פון דעם זיך בויענדען יודישען ישוב אין ארץ-ישראל.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
דער פריהליכסטער יום-טוב-פּראָגראַם!
פּוילישע פילם-פּראָדוקציע א.ג.
„רעזערוויסטען-פּאַראַדע"
אין די הויפּט-ראָלען:
T. Mańkiewiczówna
A. Dymsza
Wł. Walter
St. Sielański
סירצליד:
„דער זינגער פון וואַרשאַ"
אָנהויב פון די סעאַנסען: שבת און יום-טוב 12 אַ זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאָכמ.

Dr. med.
B. Robinson
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
Piotrkowska 10, tel. 131-86
נעמט אָן פון 2–4 נאָכמ. און פון 6–9 אָוו.

פײערונג אין דער וואַרם־שטוב בײם „בית־עם"

זונטאָג איז אין דער וואַרם־שטוב בײם „בית עם" בײ צאָהלרײכע פערזאַמעלטע מיטגלידער און געסט, פאָרגעקומען א פײערונג פערבינדען מיט אַ פאָרשטעלונג פון די קינדער פון דער וואַרם־שטוב.

די פײערונג עפענט אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פרעזעס ה' א. ברײנבארד, וועלכער ווײזט אָן אויף דער גרויסער בעדײטונג פון דער נוצליכער אינסטיטוציע בײם איצטיגען מאָמענט, פון פערשאַרפטען קריזיס אין אונזער שטאָט.

דער פאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג ה' מ. קױפמאַן איז מכבד די פרוי װײנשטאָק מיט'ן איבערשנײדען דעם באַנד און די פרויען: גאָלד־וואַסער, קימאַן און הימעל מיטן דערלאַנגען די ערשטע פאָרציעס פאַר די קינדער.

ה' ד. טאָראַנטשיק האַלט דאַן א געלעגענהײטס־רעדע, ספעציעל פאַר די קינדער.

נאָכדעם ווי ס'ווערען דערלאַנגט אײניגע געשמאַקע און נאַרהאַפטע מאכלים פיהרען די קינדער אויף אײניגע געלונגענע בעזאַנג און טאַנץ. נומערן, וועלכע נעמען שטאַרק אויס בײ די פערזאַמעלטע. צום סוף ווערט פערטײלט צווישן די קינדער זיסוואַרג און די פײערונג ווערט געשלאָסען מיטן רוף פון פאָרזיצער, אַז די מיטגלידער און אַלע פערזאַמעלטע זאָלען זיך מעהר פעראינטערעסירען מיט דער אינסטיטוציע, און בעמיהען זיך צו שטאַרקן מיט מאַטעריעלע מיטלען די וואַרים־שטוב

אוועקגעפאַלען פאַר הונגער

(א) אויפ'ן פרײהײטס־פּלאַץ 1 איז פּלוצים אוועקגעפאַלען פאַר הונגער און אויסשעפונג דער 64 יעהריגער אדאַם דעמבסקי (פון סטאַקי, הינטער לאָדז.

פּאַגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין זאָפּאַס שפּיטאָל.

זאַל פילהאַרמאָניע — קרן קימת לישראל בלודז
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 27 דעצעמבער, 8.30 אָוונט קומט פאָר
אַ פײערליכע ארץ־ישראל־אַקאַדעמיע
מיט דער בעטײליגונג פון מיטגליד פון קרן־קימת־דירעקטאָריום אין ירושלים
שמואל זשוכאָוויצקי
(מגדיאל)
וועלכער וועט רע־פערירען א. ד. ט.: „נײע דערגרײכונגען — נײע אויפגאַבען"
אין מוזיקאַלישען טײל: געמישטער כאָר פון „הזמיר" אונטער דער לײט. פון פּראָפ. י. זאַקס בײם קלאַוויר: פּר. פּיעטרושקאַ. —::— בילעטען צו בעקומען אין ביוראָ פון קרן קימת שרודמיעסקאַ 29 און אין טאָג פון דער אַקאַדעמיע בײ דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

ער האָט אַ ווײב מיט 2 קינדער אין לובלין

און נאָך אַמאָל חתונה־געהאַט אין לאָדז

די צוױי־װײבערניקעס אין לאָדז מעהרען זיך ווי שוואָמען נאָך אַ רעגען. דער ראַבינאַט איז פּשוט בעלאַגערט פון אומגליקליכע פרויען, וועלכע זוכען זײערע מענער, וואָס האָבען זײ פערלאָזען מיט זײערע קינדער און ערגעץ־וואו נאָכאַמאָל חתונה געהאַט. נעכטען האָט דער ראַבינאַט ווידער געהאַט צו טון מיט אַזאַ ענין.

אַ געוויסער יעקב בוכוואַלד האָט מיט עטליכע יאָהר צוריק חתונה־געהאַט אין לובלין און האָט געהאַט מיט זײן פרוי 2 קינדער. פּלוצלינג איז איהם דאָס געשעפט פערמיאוסט געוואָרען און האָט גענומען זײן וואַליזקע אין דער האַנד און ערגעץ אַוועק אין דער וועלט אַרײן. האָט די אומגליקליכע פרוי, וועלכע איז געבליבען מיט 2 לעבעדיגע יתומים געזוכט, און נישט געפינען.

ר' יעקב האָט זיך אָבער באַלד בעוויזען אין לאָדז און מעשה בחור זיך געהײסען שדכנען שידוכים, ס'איז איהם נישט שווער אָנגעקומען, ווײל באַלד האָט ער תנאים געשריבען און חתונה געהאַט מיט אַ געוויסער זיס פון גרינעם מאַרק, אַ סוד האַלט זיך אָבער נאָר ביז אַ געוויסער צײט און באַלד האָט מען מיטגעטײלט דער פרוי און לובלין וועגען דעם, אַז איהר מאַן ר' יעקב מאַכט מיט אין לאָדז דעם „האָניג"־חודש, זי האָט נישט לאַנג געטראַכט, געקויפט אַ בילעט און זיך געווענדעט צו הרב טרײסטמאַן אין ראַבינאַט, מ'האָט דעם פערשוין באַלד אַרויסגערופען, אָבער יענער האָט זיך אוועקגעשטעלט און געלײקענט שטײן און פײן, ס'איז נישט אמת, הײסט עס, אַז ער האָט אין לאָדז נאָכאַמאָל חתונה געהאַט, דער ליגען איז אָבער נישט אָנגעגאַנגען, ווײל באַלד האָט זיך געמעלדעט אויך די צווײטע לאָדזער פרוי און דער בחור איז געבליבען אין דער קלעם, גס'ן בײדע ווײבער ווײל ער דערווײל נישט און צוליב דעם איז דער ענין איבערגעגעבען געוואָרען דער פּראָקוראַטור.

מעדיצינישע הילף פאַר יודען פון גײערס ראַיאָן

דינסטאָג איז אין דער נײ געעפענטער אַמבולאַטאָריום פון „נותן לחם" אויף נײ זאַרזשעווסקאַ 10, פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון פאָרשטעהער פון האַנדווערקער, קלײנהענדלער, משמרת החולים" א. א. יודישע אָרגאַניזאַציעס, ווי פאַר שטײער פון די בתי מדרשים וועגען שאַפען אַ בירגער־קאָמיטעט פון די אײנוואוינער פון גײערס ראַיאָן, וועגען בעזאָרגען די עקזיסטענץ פון דער אַמבולאַטאָריע. אין דער דיסקוסיע האָבען אַלע אַנטײלנעמער זײער וואַרים געדאַנקט די פאָר־שטעהער פון „נותן לחם" פאַר זײער נוצען אויפטו און די ה"ה: מאַג. מ. באַלבערישסקי און לאַסמאַן האָבען גענוי אויפגעקלערט די צילען און אויפגאַבען פון דער אַמבולאַטאָריע.

צום סוף איז געשאַפען געוואָרען אַ קאָמיטעט, וואָס וועט זאָרגען פאַר דער עקזיסטענץ פון דער אַמבולאַטאָריע. אין קאָמיטעט זענען אַרײן די ה"ה: עפּשטײן, בערלינער, ש. גאָלד־בערג, פלאָם, קאַמפּעל, ראָזענבלום ערלעך לײבוש, קרול, מאַזורקעוויטש, לעוויטין, פוטערמאַן, גינז־בערג בעריש, פאָרשלעגער, לעווקאָוויטש, א. שילסקי, שטײנבערג און קוכטשיק.

אין פּרעזידיום פון קאָמיטעט זענען אַרײן ה' עפּשטײן (פאָרזיצער) און די ה"ה בערלינער, ש. גאָלדבערג, פלאָם און קאַמפּעל.

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" ציגעל־גאַס 27 טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמײסטער.
הײנט, מיטוואָך — 3 פאָרשטעלונגען.
נאַכטשפּילען פון דער אײנציגער רעגינאַ צוקער
פלאַם־פײערדיגער קאַסקאַדנער סוברעטין
הײנט, מיטוואָך, 4.30 נאָכמ. גרויסע הנחה־ און פאָלקס־פאָרשט.
אַלע בילעטען איז פּאַרטער — 1 זל.
„קאַווקאַזער ליבע"
מוזיקאַלישע קאָמעדיע אין 3 אַקטען

הײנט, מיטוואָך, 7.30 (האַלב 8) אָוונט גרויסע אײנהײטס־פאָרשטעלונג - אַלע בילעטען איז פּאַרטער 1 זל.
משה ליפּמאַנ'ס אויפפיהרונג פון דעם שפּאַנענדען לעבענס־בילד
„דער אײביגער נאַר"
הײנט, מיטוואָך, 9.30 אָוונט — פּאָפּולערע פּרײזען! דער רעקאָרד פון סעזאָן!
רעגינאַ צוקער'ס גרויסער שלאַגער! קאַרל צימבאַליסט'ס אויפפיהרונג
„די קאָמעדיאַנטקע" רעגינאַ צוקער „קאָמעדיאַנטקע"
אַנאָנס! פרײטאָג, דעם 28 דעצעמבער צווײטע גרויסע פּרעמיערע פון קאַרל צימבאַליסט'ס אויפפיהרונג מיט רעגינאַ צוקער „איציקל שאַלטיק"
גרײט אײך אין „ראַזמאַיטאָשטשי" צום גרויסען אימפּאָזאַנטען און פרעהליכסטען סילוועסטער־אָוונט! די פאָרשטעלונג וועט דויערן 2 יאָהר פון 1934 ביז 1935.

גוט מאָרגען!

צו וואָס די קאָמעדיע?

מיר מײנען נישט די לעצטע ברוגז־קאָמעדיע אין דער קהלה. מיר מײנ ; גאָר אַנ'אַנדערע קאָמעדיע ; די קאָמעדיע מיט די גענעראַל־פערזאַמלונגען.

צו וואָס די קאָמעדיע : „טעטיגקײטס־בעריכטען" און קאַסע־בעריכטען", פאָרזיצערס און בײזיצער'ס, פּראָטאָקאָלען, בודזשעט'ן, דיסקוסיעס, רעדעס, אָפּשטימונגען. צו וואָס דאָס אַרומרײסען זיך, צו וואָס רײסען זיך דעם גאָרגעל, צו וואָס שאַפען זיך שונאים, צו וואָס בעלעסטיגען מענשען, זײ זאָלען מוזען זיצען שעה'ן־לאַנג און אויסהערען דאָס דאָזיגע שפּיל — צו וואָס ?

צו וואָס די גאַנצע קאָמעדיע ? אַז סײ ווי סײ בלײבט דאָך אַלץ בײם אַלטען. מ'דברט אָפּ דרײ, פיער שעה, מ'קריגט זיך און מ'בעט זיך איבער. מ'גרײפט אָן און מ'קריטיקירט דעם אַלטען „זאַרזשאָנד", מ'וואַרפט איהם פאָר חטאים, מ'פרעגט קשיות וועגען די אָדער יענע פּאָזיציע פון בעריכט. און נאָך אַ דרײ שעה'דיגער „מלחמה" ענדיגט זיך... מיט „אויסדריקען צוטרוי" דעם אַלטען זאַרזשאַנד און מ'וועהלט די אַלטע יענטע מיט אַנ'אַנדערען שלײער !..

פאַרוואָס זאָלען זיך אונזער פעראײנען נישט אָננעמען אַ בײשפּיל פון דער דאָקטוירים קאַמער ? די דאָקטוירים מאַכען דאָס אַ סך געשיקטער און פּראַקטישער : אין טאָג פון די וואַהלען, זעצט מען אין פעראײנס־לאָקאַל אוועק אַ קאָמיסיע פון אַ צווײ, דרײ מענשען, די מיטגלידער קומען און געבען איבער אַ וואַהל־רשימה און פערטיג. אין אָוונט צעהלט מען איבער די שטימען און פּטור אַנ'עסק.

די דאָקטוירים זענען טאַקע קלוגער ; צו וואָס די קאָמעדיע ? צו וואָס אויסהערען רעדעס, פּראָטאָקאָלען, בעריכטען — צו וואָס פערנעמען אומזיסט צײט ?

אפשר וועלען זיך אונזערע פעראײנען אַראָפּ נעמען אַ בײשפּיל פון די דאָקטוירים —
— צו וואָס די קאָמעדיע ?

אַב—נעס.

אויפפאָדערונג!

איך פאָדער אויף דעם ה' לײב פּוקאַט, דעם הויזווירט פון גדאַנסקאַ 18 צו שטעלען זיך צו דין תורה בײ הרב פײנער שליט"א מיט דער בעטרעפענדער פאַמיליע וועגען דעם ענין, וואָס איך בין געווען בײ אײך מאָנטאָג, דעם 17/12 און דאָנערשטאָג, ד. 20/12 פאָריגע וואָך. די פערענטוואָרטליכקײט פאַר דעם מאָראַלישען און מאַטעריעלען שאָדען, וועלכען איהר פערשאַפט מיט אײער ביז־יעצטיגער נישט שטעלען זיך צו דין־תורה. וועט פאַלען בלויז אויף אײך.

מיט אַכטונג אברהם בערקאַל.

די באָראָכאָוו־אַקאַדעמיע אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

יאָהר יעהרליך ווערט דורך די „פּועלי־ציון"־פּאַרטײ געפײערט דער אָנדענקען פון זײער פערשטאָרבענעם לעהרער און פיהרער ב. באָראָכאָוו. אין הײנטיגען חודש דעצעמבער פאַלט אויס דער 17. יאָהר־צײט פון ב. באָראָכאָוו, די לאָדזער פּועלי־ציון־אָרגאַניזאַציע גרײט צו אויף דעם הײנטיגען שבת א גרויסע באָראָכאָוו־אַקאַדעמיע. מיט רעפעראַטען וועלען אַרויסטרעטען דער פּועלי־ציון־פיהרער ש. זאַנאַן, וואָס איז לעצטענס צוריקגעקומען פון פּאַלעסטינאַ און דער גלענצענדער רעדנער ד"ר א. בערמאַן. מיט רעציטאַציעס וועט אַרויסטרעטען דער בעקאַנטער דיכטער ל. מלאך, וואָס האָט לעצטענס געמאַכט א רײזע איבער ארץ־ישראל. דער דיכטער מלאך וועט לײענען אײגענע שאַפונגען.

די אַקאַדעמיע האָט אַרויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

דער דיכטער ל. מלאך אויף א פאָרלעזונג אין לאָדז

א. ד. ט. „משיח אויפן טראַקטאָר"

דער בעקאַנטער דיכטער ל. מלאך האָט געמאַכט א רײזע איבער א גאַנצע רײהע לענדער אויפ'ן מזרח און בעזוכט אַלע ווינקעלעך, שטעט און דערפער אין ארץ ישראל. זײנע פּאַלעסטינער רעפּאָרטאַזשען האָבען אַרויסגערופען אַנערקענונג בײ אַלע לײענער. איצט איז ער צוריקגעקומען פון זײן לאַנגע אינטערעסאַנטע רײזע און מיר וועלען איהם האָבען צו גאַסט אין לאָדז.

די פאָרלעזונג קומט פאָר אין זאַל פון דער געזעלשאַפט „פרײנד פון אַרבײטער פּאַלעסטינע".

וואָס דערצײלט מען וועגען געוויסע לאָדזער מענשען

(אַ בינטעל מעשה'לעך, וואָס ענטהאַלטען 100־פּראָצענטיגע אמת'ן)

אַ דאָקטאָר אַ בעלן אויף אַ גרויסען נדן.

דער היגער פּאָפּולערער דאָקטאָר ר. איז נאָך אַ בחור, לײגען די שדכנים בײ איהם ממש אײן די טירען און ווילען איהם בגראַנדע אײנצוימען אין שפּאַן. ער הײסט זיך אָבער אָוועקלײגען אַזאַ בעשהאַלעניעם נדן, אַז ווען מ'זאָל אויסשאָקלען אַלע פיעטריקאָווער גאַס פאַבריקאַנטען און נאָוואָ־מיעסקע גאַס סוחרים וועלען זײ צוזאַמען זיכער נישט פערמאָגען אַ פערטעל פון געפאָדערטען פּרײז.

זעהענדיג, אַז די חברה שלאַמפּערס דערלאַנגען סחורה מיט בלויז מאָגערע דאָדאַטקעס און אַז אַלע זײערע קאָפּ־דרײעניזען זענען נישט מעהר ווי הוילע שפּינוועבעך, האָט דער דאָקטאָר אויפגעהאַנגען בײם אײנגאַנג צו זיך אין וואוינונג אַ טעפעלע מיט פאָלגענדער אויפשריפט :

— שדכנים מיט שידוכים מיט איבער אַ האַלבען מיליאָן גילדען דאַרפען זיך ווענדען שריפטליך, מיט קלײנע נדנים ווערען בכלל נישט אויפגענומען !

אַנ'אַדוואָקאַט ציהט אָן מחותנים.

פּערהאַן אין לאָדז אַנ'אַדוואָקאַט מיט אַ גאַר קנאַפּע פּראַקטיק, דאַרף ער אויסהאַלטען פעראַרימטע עלטערן און פערזאָרגען 5 שוועסטערן, פּראָסטאָקעס...

בוגרותו, איז איהם נעבעך טאַקע נישט הײמליך. דאָס אײנציגע גליק, וואָס ער איז אַ בחור און שלײפט זיך אויף אַ פעטען נדן וועט ער זיך טײלען מיט די פערזעסענע שוועסטערן און זײ אַזוי אַרום קענען פערדעקען די פערגרויטע קעפּ.

האָט דער דאָזיגער אַדוואָקאַט מאָבילִיזירט שדכנים און זײ בעפוילען צו ברענגען אַ שידוך מיט אַ שווערען צולאָג, פערשטײענדיג אַז מסתמא וועלען קומען מחותנים נישטערען און שמעקען, ווי זײן פּראַקטיק זעהט אויס, איז ער געפאַלען אויף פאָלגענדע המצאה :

יעדען טאָג שטעלט ער אַרײן אין די היגע צײטונגען דראַבנע אָנאָנסלעך. אין אײן צײטונג, אַז ס'ווערט געזוכט אַ פערוואַלטער צו אַ פערמעגענס, אין אַ צווײטער—אַ שותּף צו אַ געשעפט, אין אַ דריטער—אַ בעלן אויף אַנ'הלוואה.

אין די אַלע אָנגעלעגענהײטען הײסט ער זיך מעלדען, טעגליך פון 4 ביז 8, מערשטענדיגען פּערזענליך, טעגליך פון 4 ביז 8, קײן אַמאָל ערן אויף אַזעלכע גליקען מעהלען הײנט נישט. איז טאַקע אין די דאָזיגע אויסנאַהם־שעה'ן די פּאָטשעקאַלניע בײם אַדוואָקאַט געפּאַקט מיט אַלערלײ מענשען, יודען און קריסטען, פרויען און מענער, אַלטע און יונגע, אינטעליגענטען און פּראָסטאָקעס...

אַז אַ מחותן, אָדער אַ מחותניתטע וועט אַרײנפאַלען אַ שמעק־טון און טרעפען אַזאַ גראַטשקע, וועלען זײ זיכער אָננעמען די אַלע געסט פאַר כשרע קליענטען און מײנען, אַז דער אַדוואָקאַט באָדט זיך ממש אין גאָלד, פערשטײט זיך, אַז זײ וועלען צופאַלען צום שידוך, ווי צו אַ געבראָטענס און דעם חתן איבערגילטען, אַזוי אַרום וועט די גאַנצע משפּחה געהאָלפען ווערען.

ביזן הײנטיגען טאָג איז די הילף נאָך נישט געקומען, די קאָמעדיע שפּילט מען דערווײל יעדען טאָג אָפּ.

א מאַראַטאָריום אויף עקסמיסיעס...

אַ הויז־אַדמיניסטראַטאָר, וועלכער איז בעקאַנט אַלס אכזר און אויספיהרער פון מאַסען־עקסמיסיעס, האָט אַ געוואַלטיגען ערפאָלג צוליב דעם בײ די ווירטסלײט. יענע וואָך האָט ער אָנגענומען דאָס הונדערטסטע הויז אין אַדמיניסטראַציע.

לכבוד דער דאָזיגער געשעהעניש האָט ער אַרויסגעגעבען אַ מין אַמנעסטיע : אין משך פון אַ חודש וועט ער נישט אויספיהרען קײן עקסמיסיע.

דערווײל האַלט דער "וואָרפער" — אַזוי רופט מען דעם טרויעריג בעריהמטען אַדמיניס־טראַטאָר — וואָרט.

ארנום.

אויפן לאָדזשער אַלטן יודישן בית-עלמין

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון דער לאָדזשער יודישער קהלה

„ווי אַלט איז דער לאָדזשער אַלטער בית־עלמין?“ — נאָר אַ נישט לאָדזשער קאָן שטעלן אַזאַ קלאָץ־קשיא, באָר אַ נישט—לאָדזשער קאָן מיינען, אַז יודען, ווי לאַנג דער לאָדזשער קלאַס עקזיסטירט, נאָר אַ נישט לאָדזשער קען מיינען ווער ווייס זייט וויפיל הונדערטער יאָהרען מען באַגראָבט שוין יודען אין לאָדז... דער לאָדזשער יוד, ווייסט אָבער, אַז סך הכל מיט צעהנדליג יאָהרען צוריק האָט מען נאָך לאָדזשער יודען באַגראָבען אין פאַביאַניץ, אין לוטאָמירסק, און סטריקאָוו — אַז סך הכל מיט צענדליג יאָהרען צוריק האָט נאָך לאָדז, אייגענעם קיין אייגענעם בית־עלמין נישט געהאַט.

ווער-ווער, מיר די יודישע געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט, ווייסען צום בעסטען דערפון, אונזערע סטאַטוטען הייסען אונז דאָס וויסען און דאָך, קומענדיג אויפן לאָדזשער אַלטען בית־עלמין, צוזעהענדיג די ראַאיבעס פון די „עלטערע“ מצבות, זעהענדיג די פערוואָהרלאָזטקייט פון „עלטערע“ קברים, די גריבער און לעבער, וואָס פערשידענע פעלד־חיות האָבען דאָרט אויסגעגראָבען הויבען מיר אָן צו צווייפלען אין׳ם ווערט פון דער היסטאָריע, וועלכע זאָגט אונז שוואַרץ אויף ווייס, אַז דער לאָדזשער בית עלמין עקזיסטירט סך הכל אַ וואָסערע צעהן צעהנדליג־יאָהר און מיר הויבען אָן פרעגען איינער בייַם אַנדערען: „ווי אַלט איז דער לאָדזשער אַלטער בית־עלמין?“ איז עס דען מעגליך, אַז אַזאַ גרויסער יודישער קיבוץ ווי דער לאָדזער, זאָל במשך פון אַ פאַר צעהנדליג יאָהר דערלאָזען צו אַזאַ פערוואָהרלאָזונג צושטאַנד אייגענעם פון זיינע גרעסטע הייליג־טימען?

אַ חסידישער יוד האָט עס געהאַלטען פאַר זיין חוב אונז צו בעגלייטען און אונז צו געבען פערשידענע דערקלערונגען, מיר האָבען אָנגעטראָפען אויף אַ לאַגער פון צעבראָכענע אַרויסגעוואָרפענע געפֿעסן, שיסלען אָהנע דנאָס, טעפּ, אָהנע אויערען, קינדערשע שפּילצייג צעבראָכענע, שאַרבענס פון טעלער און אונזער בעגלייטער ערקלערט אונז, אַז אַמאָל פלעגט מען ביי יודען לייגען אין קבר אַריין פערשידענע זאַכען פון הויזליכען געברויך, כדי ער זאָל זיך קענען מיט זיי באַנוצען אויף יענער וועלט... מיר קוקען זיך איבער און מיר ווייסען נישט צי איז אונזער יוד באמת אַזוי באַאייוו, אָדער צי איז ער פון יענעם מ״פ יוחען, וואָס מיינט, אַז ער וועט אונז קענען „פערדרעהן“ די ציין און מיר וועלען דאָס אָננעהמען פאַר אַ גוטען תירוץ אויף דער קשיא „אוּם אַרדנונג“...

ניין, ליבער רב יוד, די געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט, ווייסען, אַז אַזעלכע מנהגים זע־נען ביי די אייראָפּעאישע יודען געווען אַ זעלטענ־הייט און אויב זענען ערגעץ אַזעלכע מנהגים געווען איז עס געווען מיט אַ וואָסערע צעהן דורות צוריק —דער לאָדזשער בית־עלמין שטייט נאָך אַפילו קיין צוויי דורות נישט און די טעפּ מיט די שיסלען און די אַנדערע מיסטען זענען נאָר פון די שכנותדיגע הייזער אַרויסגעוואָרפען געוואָרען און זיי מוזען אום בעדינג פאַר אַ „קברות־פערשוועכונג“ בעטראַכט ווע־רען און פון דאָרט אַראָפּגערוימט ווערען!...

ווי לאַנג איז עס זייט מען פיהרט אין לאָדז מתים אויף דער „עגלה“ און נישט מען טראָגט זיי?

— אויב האָט די יודישע קהלה, וועלכע האָט איינ־געפיהרט פעריש דענע ליי „עגלות“ געשניצטע, אויף גרמענע רעדער, „אייבשפּעניגע“ און „צווייפּעניגע“ פאַר פערשידענע קאַטעגאָריעס מתים, פאַר רייכע און אָרימע, דעריין פערגעסען, וועלען מיר עס איהר דערמאָנען:

געשעהען איז עס דעם צווייטן און צוואַנציגסטען טאָג פון חודש מנחם אָב, אין יאָהר תרל״ז. דעמאָלט אַלזאָ, מיט קנאַפּע זעכציג יאָהר איז געזעסען אַ בית־דין פון ר׳ יהושע׳לע קוטנער, ר׳ חיים אליעזר וואַקס (קאַלישער רב) און ר׳ אליהו חיים מייזעל און די האָבען מתיר געווען צו ענדערען דעם מנהג פון פיהרען אַנשטאָט טראָגען. דער פסק־דין געפינט זיך אַן׳איינגעשריבענער אין קהלשען פנקס ביי דער היגער יודישער גמינע.

אין דעם דאָזיגען פסק דין איז אָבער פאַראַנען איין קליינע בעוואָר״ע יש: „אך העגלה אשר העשה“ — נאָר די עגלה וואָס וועט געמאַכט ווערען — זאָגט זיך דאָרט אין דעם פסק דין. איז זי נאָר דערלויבט געוואָרען צוליבן דערמאָנטען טעם (ד. ה. ווייל די שטאָט פערגרעסערט זיך און עס איז אַן׳אומגליכע זאַך אויף ווייטע שטחים צו טראָגען די מתים), אָבער — זאָגט ווייטער דער פסק דין — איז די עגלה בשום אופן נישט, כדי מיט איהר אָפּצוריכ־טען וועלכען עס איז „שטאָט“ ווייל „ומי שיתפוץ לעשות התנהגות עם המת, כפי שטאָט הנהוג... ההא בגד יסודי הדת“ — און ווער עס וויל אייב פיהרען מיט די טויטע לויט שטאָט, איז עס געגען די גרונד־געזעצען פון יודישען דת, און „מען טאָר חלילה נישט משנה זיין די מינדסטע זאַך“, ווייל „פאַרן טויט זענען אַלע גלייך, דער גרויסער ווי דער קליינער“, (ד.ה. דער גביר ווי דער אָרימאַן). און „נאָר אויף דעם אופן האָבען מיר מתיר געווען די עגלה“.

ער כאן דער פסק־דין, וועלכער איז אַרויסגעגע־בען געוואָרען מיט קנאַפּע זעכציג יאָהר צוריק און מיר שטעהען, בעטראַכטען די עגלות, אַ בע־זונדערע פאַר גבירים (אָדער די „דייטשע עגלה“) און אַ בעזונדערע פאַר אָרימעלייט (די „פּראָסטע“ עגלה) און מיר שטויגען:

זייט ווען און מיט וועלכען כח האָט די יודישע גמינע אין לאָדז זיך מתיר געמאַכט דעם פסק-דין, וועלכער בעוואָרענט בפירוש געגען דעם איינפיהר פון וועלכען עס איז שטאָט אָדער וועל־כען עס איז אונטערשיד צווישען „דייטשע“ אָדער „רייכע“ טויטע און צווישען „פּראָסטע“, אָדער אָרימע טויטע?

זעליק י.

געזאָטעלט קיין פאַלעסטינע — דערפאָהרען ביז קאַלאַמיי

אַ מעשה, ווי אַזוי אַ באַנדע אַפעריסטען האָבען בעשווינדעלט אַ גרופּע לאָדזער יונגעלייט, צוזאָגענדיג זיי אַריינצושמוגלען קיין פאַלעסטינע

דאָס אַפעריסטען-געזינדעל בעזיצט אַ ראַפי־נירטען חוש פאַר אַקטועליטעט. זיי דאַרפען דאָך אַנווענדען אַזעלכע טריקען, וועלכע זאָלען „נעמען“ דעם עולם.

איז דען פאַראַן אין היינטיגען טאָג אַ שטאַרקערע אַטראַקציע, ווי ארץ־ישראל? האָבען זיך טאַקע לעצטענס חברה קאָמבינאַטאָרען געוואָר־פען אויף דער דאָזיגער בראַנזשע.

אין דער שפּיץ פון אַט איינער אַזאַ באַנדע, וועלכע אַרבייט אויפ׳ן לאָדזער פלאַץ, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַ געוויסער ב. ק., עפּעס אַ רואי־נירטע סוחר פון דער אַלט-שטאָט.

אַרום דערמאָנטען פערזאָן מיט זיין חברותא דרעהען זיך פיפיגע אַגענטען, וועלכע שלעפּען בעלנים אַריינצוקריגען זיך קיין פאַלעסטינע. אין די יאַלדען האָקען די קאָמבינאַטאָרען אַריין ז־א משיינע, אַז זיי זענען רעפּרעזענטאַנטען פון אַ פּערצווייגטער געזעלשאַפט, וועלכע שטעהט אין פּערבינדונג מיט אַ רייה גרויסע שיפען, וועל־מענס גאַנצע מאַנשאַפטען זענען דורך און דורך בלאַטירט.

— די עולים, וועלכע ווערען דורך די פער־טרעטער פון דער דערמאָנטער געזעלשאַפט גע־בראַכט צו די אַנגעוויזענע שיפען, שיבט מען גלייך אַריין אין מאַטראָסען-מלבושים, מ׳גיט זיי געוויסע אינסטרוקציעס. ווי אַזוי זיך צו האַלטען. אין אַזאַ מעמד ווערען זיי צוגעפיהרט צום חיפה׳ער פּאָרט און אַראָפּגעלאָזט פון שיף.

— די פּאָרט-וואַך פּאַלט נישט איין צו וואַר־פען דעם מינדסטען חשד אויף די פריש-געבאַקענע מאַטראָסען. זיי לאָזען זיך דרייסט אַריין אין שטעטל, וואָס ס׳וואַרט שוין אויף זיי אַן׳אויטאָבוס, אין וועלכען זיי טוען זיך באַלד איבער אין צוגע־גרייטע פּאַלעסטינישע אַרבייטס-בגדים אָדער אין אַראַבישע אַבאַייעס.

דער אויטאָבוס פליהט שנעל אַוועק און שטעלט זיך אָפּ נעבען פערשידענע ישובים, וואו די אַריינגעשמוגעלטע עולים ווערען איינציגווייז אַראָפּגעלאָזט און אין די אָרטיגע קבוצים בעקומען זיי די מעגליכקייט זיך געהעריג איינצואָרדנען.

אַזוי ווי נאָך ארץ־ישראל בעמיהט מען זיך טאַקע אַריינצודרינגען דורך אַלערליי אומוועגען, פעהלען נישט קיין פרייערס, וועלכע נעמען אָן אַפילו אַזעלכע באָבע-מעשיות פאַר אַ כשרע מטבע. אַנימפּל איז דער חברה געלונגען אַנצוציהען אויף אַזאַ נסיעה אַ גרופּע לאָדזער יונגעלייט פון בעל מלאכהשע און בעלי-הבתישע היימען. יעדער פון די אַמאַטאָרען האָט משלמט צו עטליכע הונדערט גילדען און די עולים מיט צוויי פערשוינען פון די באַנדע האָבען זיך געלאָזט אין וועג אַריין.

אויף דער ערשטער קוניס-סטאַציע האָבען די בעגלייטער, מיט׳ן אויסרייד, אַז דער בעגאַזש דאַרף בעזונדער טראַנספּאָרטירט ווערען, אויסגע־נאַרט ביי די עולים זייערע פּעקלעך מיט וועש, מלבושים און אַנדערע חפצים און איבערלאָזענדיג עפּיס אַ אשר-יצר׳ל בעפוילען זיי צו פאָהרען ביז קאָלאָמיי, וואו ס׳וועט שוין זיי אָפּוואַרטען אַ פאַר שטעהער פון דער געזעלשאַפט, וועלכער וועט זיי־ער ווייטערדיגער נסיעה אויפ׳ן בעסטען אופן בע־זאָרגען. אָפּגעטון זייער אַרבייט, האָבען זיך דאַן די צוויי פערשוינען האַרציג געזעגענט, געווינשען אַ גליקליכע רייזע און מיטגעשיקט גריסען פאַר אַ רייה פּאַלעסטינע־יודען, בעזונדערע קליענטען פון זייער געזעלשאַפט און זענען געוואָרען פּעיזיג.

מיט די זיסטע האָפנונגען און פאַנטאַזיעס זענען דער נייער אויסגעטרוימטער היים זענען די גרופּע עולים צוגעפאָהרען ביז קאָלאָמיי, דאָרט האָבען זיי גענומען אויפזוכען דעם אָנגעזאָגטען גואל, געוואַרט אויף איהם איין טאָג, צוויי טאָג, דריי טאָג, קיין לעבעדיגער נפש האָט זיך נישט געוויזען, דאַן האָבען זיי ערשט פערשטאַנען, אַז זיי זענען געפאַלען קרבנות פון אַ מיאוסע באַנדע אַפעריסטען.

עטליכע טעג האָבען זיך די אומגליקליכע יונגעלייט אַזוי אַרומגעבלאָנקעט איבער די קאָלאָמייער גאַסען, קוים מיט צרות האָבען זיי בעקומען פון דער דאָרטיגער שטאָט-פערוואַלטונג אויף רייזע הוצאות אַהיים. נעכטען זענען זיי טאַקע אָפּגע־ריסענע, אויסגעפּרוירענע און אויסגעהונגערטע צו־ריקגעקומען קיין לאָדז און ווענען דער גאַנצער געשיכטע געמאָלדען דער פּאָליציי.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 17-125
נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

74

איך וואונדער זיך, האָט שולמית געזאָגט, וואָס דעם אינספּעקטאָר איז איינגעפאַלען צו פאָה־רען אַזש קיין פּוילען. ווּעמען זוכט ער דאָרט.

— איך האָב דיר שוין געזאָגט, שולמית, ער זוכט דאָרט שמעון מאַרקוס.

— ניין, אָבער דאָס איז דאָך אונמעגליך, אונמעגליך.

— פאַרוואָס?

— דערפאַר, ווייל שמעון מאַרקוס לעבט נישט מעהר.

— אָבער רעד דאָך נישט קיין נאַרישקייטען, ווי אַזוי ווייסט דו, אַז שמעון מאַרקוס לעבט נישט.

— איך ווייס דאָס, מ׳האָט מיר מיטגעטיילט, אַז ער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

— האָסט דו בעקומען פאַלשע אינפאָרמאַ־ציעס, מיר האָבען וועגען דעם די פרישסטע ידיעות. ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האָבען מיר בעקומען אַ וועגדונג פון דער לאָדזער פּאָליציי מיט אַ ביטע צו אינפאָרמירען ווי אַזוי ס׳האָט זיך אויפגעפיהרט אין לאָנדאָן אָט דער דאָזיגער שמעון מאַרקוס.

שולמית האָט געביסען די ליפּען, זי איז דאָך געווען איבערצייגט, אַז מאַרקוס לעבט נישט מעהר, זי איז דאָך דעמאָלט געווען אין לאָדז, ווען זי האָט איהם איבערגעגעבען דעם רעוואָלווער „בע־שטאַנען הינטער דער טיר, בפירוש געהערט ווי ער האָט אָ׳-געשאָסען, ס׳איז ביי איהר נישט געווען קיין שום ספק, אַז ער האָט זיך געהאַרגעט, אורטיילענדיג לויט דעם געשפּרעך, וואָס זי האָט מיט איהם געפיהרט, זאָל מאַרקוס זי האָבען בכיוון אַזוי שרעקליך אָפּגענאַרט? זעהט אויס. אַז יאָ, אין דער פּאָליציי האָט מען בעסער געוואוסט.

— ס׳קומט מיר אויס מאָדנע און פערדעכטיג דיין קאָנסטערנאַציע, ווען איך האָב דערמאָהנט דעם נאָמען פון שמעון מאַרקוס האָט דושאָן געזאָגט.

— ס׳איז גאָרנישט אַזוי זיך צו וואונדערען, ס׳איז פּשוט דערפאַר, ווייל איך קען מאַרקוס׳ן זעהר גוט, דאָס איז מיינס אַן׳אַלטער בעקאַנטער, פאַר מיר איז ער געווען טויט און איצט האָסט דו איהם מחיה מתים געווען.

— אַלזאָ ווי דו זעהסט ווייסען מיר יאָ עפּעס און דער אינספּעקטאָר איז נישט אומזיסט געפאָהרען קיין פּוילען. די מעשה איז אָבער די, וואָס די אויספאָרשונג דאָ אויפ׳ן אָרט האָט ער איבערגעלאָזען פאַר מיר און איך קען מיר דאָ נישט קיין עצה געבען, איך האָב דיך גערופען די ערשטע אויפ׳ן פערהער און כ׳האָב געוואָלט פון דאַנען אָנהויבען די אויספאָרשונג.

— אָבער וואָס מיין טייערער, קענסט דו פון מיר זיך דערוויסען? גאָרנישט, וואָס ווייס איך?

— קודם-כל וואָלט איך געוואָלט וויסען, ווער ס׳איז דער מאַן אויף דער דאָזיגער פאָטאָגראַפיע.

— איך ווייס נישט, דאָס פּנים איז מיר זעהר בעקאַנט, אָבער איך קען זיך גאָרנישט דערמאָהנען ווער דאָס איז.

שולמית האָט זיך אויפגעהערט צו פיהלען ווי זי וואָלט געווען אין דער פּאָליציי. איהר האָט זיך געדוכט, אַז זי זעהט איצט פאַר זיך דושאָנען, איהר געליבטען און איז צוגעגאַנגען נאָהענט צו איהם.

— וואָס מאַכסט דו זיך אַליין אָן צרות מיין טייערער דושאָן, וואָס טויג דיר זיך צו גריבלען אין די דאָזיגע ענינים, איז נישט גלייכער ווען דו האָסט מיך נעבען זיך, דיין שולמית, די וועלכע ליבט דיך אַזוי שטאַרק...

— שולמית, איך מאַך דיר אויפמערקזאַם, אַז מיר זענען נישט ביי דיר אין דער וואוינונג, אַז מיר פיהרען נישט איצט קיין ליבע, נאָר דו געפינסט זיך דאָ אַלס עדות אין אַ מאָרד־פּראָצעס.

— אַזוי זענט איהר אַלע פּאָליציאַנטען, ביי אייך איז נישט פאַראַן קיין שום זאַרטקייט, קיין שום העכערע און גייסטיגע זאַכען, שטענדיג אויס־פאָרשונג און אויספאָרשונג, אָהן יערע הייליגקייט.

— מיר האָבען צייט אויף אַלעם, דאָ אין ביוראָ זענען מיר אמת, פּאָליציאַנטען, אין פּריוואַט לעבען קענען מיר זיין די בעסטע ליבהאָבער.

— איך קען נישט אָפּטיילען פּריוואַט פון נישט פּריוואַט, איך האָב דיך שטענדיג ליב אויף דעם זעלבען אופן אין דיין ביוראָ צי אין מיין שלאָפצימער.

— וואָס ווילסט דו פון מיר, האָט דושאָן נערוועזיש געזאָגט.

שולמית איז געשטאַנען הינטער זיין פּאָטעל, האָט מיט ביידע הענד איהם אַרומגענומען און איהם געקושט אין קאָפּ.

— מיין טייערער, מיין ליבער דושאָן, פאַר־וואָס פּייניגסט דו מיך מיט די אויספאָרשונגען, וואָס קען איך דיר זאָגען ווען איך וואָלט נאָר עפּיס געוואוסט קענסט דו דאָך זיכער זיין, אַז איך וואָלט דיר אַלץ געזאָגט.

— איך ווייס, איך פיהל, אַז דו ווייסט ווער ס׳איז דער מענש אויף דער פאָטאָגראַפיע, איך קען נאָר נישט פערשטעהען פאַרוואָס דו ווילסט מיר נישט זאָגען.

— אַז איך זאָג דיר, אַז איך ווייס נישט, אָבער קודם כל זאָג מיר נאָר וואָס פאַראַ מציאה עס איז די דאָזיגע פאָטאָגראַפיע, פון וואַנען האָט איהר זי אין דער פּאָליציי.

— שולמית דיין אויפפיהרען זיך געפעלט מיר אינגאַנצען נישט, איך בעט דיך, אַז דו זאָלסט זיך צוריקציען אַקעגען מיר און מיר ענטפערען אויף מיינע פראַגען, דו ביזט איצט אַן׳עדות, דאָס ער־קלעהר איך דיר נאָכאַמאָל און בעט דיך, אַז דו זאָלסט דאָס פערשטעהען, פאַרוואָס פערשטעהסט דו נישט, אַז איך בין געמאַכט געוואָרען אַלס פער־אַנטוואָרטליכער פאַר דער אויספאָרשונג דאָ אויפן אָרט און דו מאַכסט מיר כלערליי שטערונגען, אַז איך זאָל נישט קענען ווייטער קומען.

— איך וועל דיר נישט ענטפערען אויף קיין שום פראַגע, האָט שולמית אַ צופּיצשטשעטע און בע־ליידיגטע געזאָגט.

— דאָס וועט זיין נישט איבערגערעכנט פון דיין זייט, ווייל איך וועל זיין געצוואונגען דעם פערהער איבערצוגעבען איינעם פון אונזערע בע־אַמטע און ער וועט דיך בעהאַנדלען אַזוי ווי יע־דען אַנדערען עדות.

— דאָס וועט אָבער נישט זיין בערעכענט פון דיין זייט, עפּיס איז אין דיר אַריין היינט אַ רוח, כ׳ווייס נישט וואָס דו האָסט זיך היינט אָנ־געזעצט אויף מיר, וואָס דו פּייניגסט מיך.

— און איך ווייס ווידער נישט וואָס מיט דיר איז היינט פאָרגעקומען, פאַרוואָס דו ווילסט מיר דווקא שטערען אין דער אַרבייט.

(פאָרטזעצונג קומט)

איז חולה

פערזענליכע איינדרוקען פון א בעזוך

פון מ. דאנציס.

„חולה" — אזוי הייסט דער ציי ער שטיק באר־ דהן, וואס די יודען אין ארץ־ישראל האבען לעצ־ טענס דערוואָרבען און וואו מען קלייבט זיך צו קאָלאָניזירען דייטשע יודען.

קאָן באר אייבער, וואס האט געהאט דאס גליק צו בעזוכען די יודישע היימלאנד און זעהן מיט זיינע אויגען די געגענט, פערשטעהן פאַרוואָס מען רופט זי „חולה".

דער תארען איז קראנק, א חולה, מיט קראנק־ הייטען אנגעפיהלט, ווי פון א ראק דורכגעפרעסען, און ער שטעקט אָן מיט זיינע גיפטיגע באצילען יעדען. וואס שטעלט דאָרטען זיין פוס אוועק.. דער פון דער באָמען „חולה".

איז אבער אויך דער „עמק" געווען א חולה, אויך אין עמק ,וואו עס בליהט היינט און שלאָגט מיט לעבען, האבען זיך אַמאָל, איידער די יודען האָבען זיך דאָרטען בפזעצט, באַצילינע זומפען גע־ שפרייט און צושטערונג און טויט האבען פון יעד־ הען וויניקעל געלויערט.

זעהט אבער היינט ,וואס פון דעם „עמק" איז געוואָרען.

דערמאָהן איך זיך אין מיין בעזוך אין „חולה" מיר זענען געפאָהרען אויף דעם וועג צו דער אַל־ טער מקובלים־שטאָט צפת, אויפגעהויבען זיך באַרג ארויף, באַרג־אַראָפּ, געהאַט דעם געפיהל ווי מען וואָלט אויף א וואַנט געקלעטערט. פלוצים האָט פאַר אונזערע אויגען א בליאַסק געטון א זילבער־ פאַס, וואָס האָט זיך אַריינגעריסען ווי א שטאָל־ בליציג מעסער אין דעם האָריזאָנט.

„אָט דאָס איז דער „כנרת", האָט מיין בעגר־ גלייטער מיר דערקלערט, און דאָרטען אין דער זייט, וואו דער טשערעט און ווילד־געוויקס שפריי־ טען זיך און וואו א דינער וואַסער־פלאַך שפיגעלט זיך — איז „חולה".

דערציילט ער מיר וועגען „חולה", „אויף אונזער וועג צוריק, זאָגט ער אונז, וועלען מיר זיך דאָרטען אָפּשטעלען. עס איז כדאי צו בעטראַכ־ טען דעם פלאַץ, איהר וועט זעהן מיט אייערע אויגען, וויפיל לייריגער באָדען עס איז פערהאַן אין ארץ־ישראל וויפיל וואונדערליכע מעגליכ־ קייטען אונזער לאַנד האָט פאַר זיך. די צרה איז נאר, וואס דער באָדען ליגט אין פרעמדע הענד און פוילט אונטער דער זון.

איך האָב דאָס אַלץ געהערט און געשט מיט א 9—10 חדשים צוריק.

האָבען מיר געזעהען „חולה" אויף אונזער וועג צוריק פון צפת. מיר האָבען זיך אַרונטערגעג־ לאָזען באַרג־אַראָפּ, אויסגעגליכען זיך אויף דעם געפלאַסטערטען שאָסיי און פאַר אונזערע אויגען האָבען זיך געבוימט שוואַרצע אַראַבישע געצעל־ טען. צוערשט האָבען זיך דינע רויכלעך געקרייזעלט אין דער לופט, אנגעזאָגט, אז מיר דערנעהנטערען זיך צו א ישוב, באַלד האָט אויך א בילען פון הינט געבוימען זיך טראָגען אונז אַנטקעגען, א כריפּ־ לער, קראַנקער בילען, ווי די הינט וואָלטען פון סוכאָטע געליטען און אויסגעכאַרכעלט א טרוקען שווינדזיכטיגען הוסט. דערנאָך א מענשליכער ישוב — דער ישוב פון חולה".

איז עס שוין איינמאָל א ישוב, ווי אַלע פור־ עניגה'ן, וואָס די ביוּנג בקמה'דיגע באַטור האַלט אין זיך, וואָלט אויף דעם שטח עס'ה זיך אויס־ געגאָסען.

מ'זאָגט ,אז טויזענד אַראַבישע משפחות וואוי־ נען אין „חולה" אין די היילען און שפאַלטען וואָס זענען אין די אַרומיגע בערג אויסגעריסען, אָדער גלאַט אויף דער נאַקעטער ערד.

וואָס מיר האָבען געזעהען, איז נישט מעהר ווי צעוואָרפענע געצעלטען מיט שוואַרץ־בראָדיגע טוכען איבערגעצויגען און געצעלטען פון ראָגאָ־ זשעס געפלאָכטען פון דעם טשערעט, וואָס וואַקסט אין די זומפען. די געצעלטען פון דעם טשערעט וויקען זיך אין די זומפען, וואָס זענען מיט א גרין, פערשימעלט היטעל פערצויגען. א גע־ שטאַנק טראָגט זיך פון זיי, ווי פון פאַרלעס, און איבער די זומפען שטעהען די פליכעוואַטע בערג, שפּיצען זיך מיט זייערע סקאַלעס, דאָ און דאָרטען מאָגערע ציגע, וואָס נישטערען אומזיסט, באַה א גרעזעל און גריזשען די שטיינער.

ווען אונזער אויטאָמאָביל האָט זיך אָפּגע־ שטעלט, זענען מיר באַלד אַרומגערינגעלט געוואָ־ רען פון א מחנה אַראַבער. צוערשט האָבען זיך א שאָט געטון קינדערלעך, זיי זענען ארויסגעקראָכען ווי שטשורעס פון פערבאָרגענע לעכער, געלאָזען זיך לויפען, און אויפהויבענדיג א באָרג שטויב אונטער די נאַקעטע פיסלעך. דערנאָך האָבען זיך בעוויזען די עלטערען. פון די אָפיסעל אויפגעהויבענע ראָגאָזשעס, וואָס האָבען פערשטעלט דעם אריינגאַנג אין די געצעלטען, האָבען ארויסגעקוקט די בייגעריגע אויגען פון פרויען.

די קינדער אָפּגעריסענע און אין שמאַטעס געוויקעלט. זייערע פיסלעך אויסגעקרימט, ראַכי־ טיש, ווי אויסגעטריקענטע שפּענדלעך, די אויגען רויטע, איינטערענדיגע און די טונקעלע קראַנק־ אויסגעמאָגערטע פנים'לעך ווי מיט דעם געלבעל פון אַנ'איי אויסגעשמירט.

און אַזוי אויך די עלטערע, אויך זיי באָרוועס־ סע, און אין שמאַטעס געהילט. די פנים'ער ווי פון וואַקס. די וויַעס מיט אייטער פערצויגען. די אויגען טיף פערזונקען אין די אויסגעהוילטע, שוואַ־ צע לעכער פיבער'ען מיט אַנ'אומהיימליכען גלאַנץ־ האָבען מיר געהאַט דעם געפיהל, ווי מיר וואָלטען אריינגעפאַלען אין א קאָלאָניע פון מענ־ שען, וואָס דערציהען די לעצטע טעג פון זייער לעבען. אימיצער האָט זיי פערשיקט אַהער ווי מצורעים, און זיי געהען דאָ אויס אין א לאַנגער גסיסה און וואַרטען, אז הינט־מאָרגען זאָל דער טויט אויף זיי מרחם זיין.

מיר פערלאָזען גיך „חולה", טראָגען זיך אָפּ פון דעם פלאַץ ווי פון א טויטער שטאָט, וואו די כאָלערא בושעוועט.

האָט „חולה" אַנ'אינדוסטריע, איז עס שוין איינ־ מאָל אַנ'אינדוסטריע. פון וואָס לעבען די אַראַבער, וואָס וואוינען דאָרטען? די זומפען קאָנען זיי נישט בעאַרבייטען, לעבט מען פון דעם טשערעט, וואָס וואַקסט אין די זומפען, מען פלעכט אויס פון דעם טשערעט עטליכע ראָגאָזשעס און טעפּיכער און מען פערקויפט זיי, אָט דאָס איז די חולה'ער אינ־ דוסטריע.

איז אבער אָט די געגענט געווען אַמאָל, יאָ, אַמאָל, איינע פון די בליהענדיגסטע אין ארץ־ישראל אַמאָל איז דאָ געווען די תבואה־קאַמער פון דעם גליל העליון, די וואַסערן פון מי־מרום האָבען אַנגעטרונקען די בעאַרבייטעטע פעלדער און זיי האָ־ בען געבליהט מיט שטאָלצער געוויקסיגקייט אונ־ טער די לויטערע הימלען.

איז עס געווען אַמאָל, אין דעם ווייטען לעגענ־ דאַרען אַמאָל.

איז אָבער מיט „חולה" געשעהען שפּעטער דאָס זעלביגע ווי מיט א סך אַנדערע פלעצער. פּאַקטיש, אין ארץ־ישראל. די טערקען, די אַראַבער האָבען פערוויסט די ערד, איהר בלוט און זאַפט אויס־ געזויגען און דאָרטען וואו עס איז געווען בליהונג און לעבען זענען געקומען חורבן און טויט.

די וואַסערן פון מי־מרום זענען פערשטאָפּט געוואָרען, זאַמד און שטיינער האָבען זייער לויפיגען גאַנג פערצאַמט; האָבען זיך פון דעם זומפען אָנ־ געקליבען און אין די זומפען האָבען די באַצילען פון מאַלאַריע גענומען זיך פּרוכפּערען.

איצט וועט „חולה" די קראַנקע, די שווינדזיכ־ טיגער חולה — מיט יודען און לעבען אַנגעטרונ־ קען ווערען.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער־שוואכע
אן פון 8—12 בייטאָג און פון 4—9 אוועגד.

ראַדיא־ווינקעל

רוזוועלט, סטאַלין און מוסאָליני פאַרן ראַדיא־מיקראָפאָן

אויף די כוואַליעס פון עטער קרייצען זיך די אויפרופען פון די וועלט־הערשער. היינט רעדט רוזוועלט, מאָרגען סטאַלין און איבערמאָרגען מוסאָ־ ליני. א גרופע רעוואָלוציאָנערען פערשרען די וויענער־ראַדיא־סטאַציע און פּראָקלאַמירען דאָס אומוואַרפען פון דער רעגירונג. באַרצעלאָנא איז אויך מודיע דורכ'ן ראַדיאָ וועגען דער פּריהצייטי־ גער רעוואָלוציע.

זעהר אָפט רעדט דורכ'ן ראַדיאָ היטלער. מען דערצעהלט, אז היטלער רעדט פאַרן מיקראָפאָן זעהר נערוועז. ער שרייט און קלאַפּט מיט דער פויסט אין טיש אָדער הויבט פלוצלונג אָן רעדען שטיל. אין דערבייאיגען צימער זיצען די טעכני־ קער פון דער סטאַציע און שוויצען ביים מאָדולי־ רען דעם קאַנצלער'ס שטים, אז זי זאָל אויסקומען גוט.

מוסאָליני קאָן נישט אַנדערש רעדען סיידען פאַר א גרויסע מאַסע. דער דוטשע מוז אָנקוקען די פנים'ער צו וועלכע ער רעדט, מוסאָליני היצט זיך שטאַרק און גנסטיקולירט ביים רעדען. עס האָט שוין געטראָפען א קאָמישער פאַל, אז בעת'ן רעדען האָט מוסאָליני איבערגעקערט און צובראָ־ כען דעם... מיקראָפאָן.

דער הערשער פון סאָוויעט־רוסלאַנד רעדט דורכ'ן ראַדיאָ נישט דרייסט, ער פערהאַקט זיך פיל מאָל און איז זיך טועה. אַנ'אינטערעסאַנטער קור־ יאָז האָט אַמאָל געטראָפען בעת סטאַלינ'ס א קאָ־ מוניסטישע רעדע, אין מיטען רעדען דערהערט מען פלוצלונג דעם צאַרישען הימן „באָזשע צאַר'א כראַני"...

ווי עס האָט זיך ארויסגעוויזען האָט אינ־ מיטען דער טראַנסמיסיע זיך אריינגעקריגען די קאָ־ פענהאַגער סטאַציע. וועלכע האָט גראָד געגעבען גלינקא'ס אָנ'אָפּערע, וועלכע הויבט זיך אָן מיט'ן צאַרישען הימן.

זעהר גוט און רוהיג רעדט דער ענגלישער קעניג זשאָרזש. ער קען אָבער לאַנג נישט רעדען צוליב זיין שוואַכען געזונד־צושטאַנד.

פאַר דעם דעניש'ען קעניג, וועלכער איז זעהר א הויכער, האָט מען געמוזט אויפשטעלען א ספּעציעל־צוגעפּאַסטען מיקראָפאָן.

זעהר אָפט און פרעהליך רעדט דורכ'ן ראַדיאָ דער אַמעריקאַנער פּרעזידענט רוזוועלט, וועלכער איז שטענדיג אין א גוטען הומאָר. איינמאָל הויבט ער אָן רעדען מיט די ווערטער: חשוב'ע בירגער! איך בעט אייך העפליכסט צו פערמאַכען אויף א פּאָר מינוט די גראַמאָפאָנען, אוועקצולעגען די ביכער און אַרויספיהרען די הינד פון שטוב...

האָליוואוד פערווערט איהרע פילם־שטערנס ארויסצוטרעטען פאַר'ן ראַדיא־מיקראָפאָן

אין די נייע קאָנטראַקטען, וועלכע די האָ־ ליוואודער פילם־פּראָדוצענטען שליסען מיט די אַרטיסטען געפינט זיך א פּונקט, וועלכער פערווערט די פילם־אַקטיאָרען אַרויסצוטרעטען פאַרן מיקראָפאָן. אַלס סיבה ווערט אָנגעגעבען, אז די אַרויסטריטען פון פילם־ליבלינגען דורכ'ן ראַדיאָ, שוואַכען נאָכ־ הער אָפּ דעם אינטערעס צו די פילמען.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פּיעטריקאָווער 62 טעל. 224-94
און נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פאַרמיטאָג
און פון 4—6 נאָכמ.
ספּעצ. האָר־קראַנקהייטען

דער בלוטיגער קעניג און זיינע זעקס ווייבער

לעבענסגעשיכטע פון העענרי דעם אַכטן

פון א. לאָעב

(6

שאַלענדיג אויף די קני, האָט זי געבעטען דעם שליח אַז ער זאָל קבי'ען פאַרן קעניג און בעטען, „זיין אידעלקייט", ער זאָל בעהמען אין בעטראַכט אַז זי איז אַ אָפּשטאַם פון אַנ'ערליכער און בכבודיגער משפחה, און אַז זי האָט נישט קיין גרעסער רייכ־ טום ווי איהר עהרע. פאַר טויזענט טויטען וועט זי איהר עהרע נישט פערשווען, און אויב דער קעניג וויל איהר געבען אַ מתנה פון געלט, זאָל ער ער עס טאָן, ווען גאָט וועט איהר צושיקען אַ גוטען שידוך.

ען באַלעיצעס פּראָצעס איז נאָך אָנגעגאַנגען, ווען העענרי האָט אַרויסגעוויזען דזשיינ'ען זיין ליבע. דאָס פאָלק האָט געמורמעלט, באַולעין איז געלעגען פערשלאָסען אין איהר קאַמער אין לאָנדאָנער טורעם, בעת העענרי'ס שיפל, הויל בעלויכטען און דעקאָ־ רירט מיט גירלאַנדען און קאָלירטע בענדער. די קלאַנגען פון מוזיק אַפּהילכענדיג איבער דער טעמ־ זע, איז פערבייגעפאָהרען דעם „טאַוער", וואו די פאָליטישע אַרעסטאַנטען זענען געזעסען. ער איז געפאָהרען אויפן וועג צו זעהן זיך מיט דזשיין סימאָר, זיין כלה און צוקונפטיגע קעניגין, ער האָט זיך ווי נישט־וויסענדיג געמאַכט וועגען דעם, גלאַט פּט טאָט זיך אין דעם לאָנדאָנער טורעם, אין דעם מאַנג, ווען די פינף מענער, וועלכע האָבען זיך מנתה געווען אין האָבען געהאַט פערקעהר מיט ען באָלעין, זענען געקעפּט געוואָרען, האָט ער אַראַנ־ זשירט א גרויסע פייערונג לכבוד זיין נייער געליב־ טער. ען באָלעין האָט געקאָנט הערען די קלאַנגען פון דער מוזיק אויף די שיפלעך, וואָס האָבען זיך געגליטשט אויף דער טעמזע, עס איז אָבער צווייד פעלהאַפט צי זי האָט זיך צוגעהערט. אונטער איהר פענסטער האָט מען געקעפּט פינף מענער. צווישען זיי איהר אייגענעם ברודער. „וועלען זיי מיך רייבוואַ שען איידער זיי שטאַרבען?" — ען האָט געבראַכען די הענט אין פערצווייפלונג.

זי איז בלייך געוואָרען, ווען זי האָט דערהערט סמיטאָנס לעצטע ווערטער: „איך בעט אייך אַלעמען אַז איהר זאָלט פאַר מיר תפילה טון, ווייל איך האָב פערדינט דעם דאָזיגען טויט".

איבער גאַנץ לאָנדאָן איז געהאַנגען אַ שווער קייט אין דעם פריהמאָרגען פון 19־טען מאַי.

ביין אַ זייגער איבדערפריה האָט אַ קאַנאָן אויס געשאָסען פון טורעם־הויף, די גוטע בירגער זענען שטעהן געבליבען און זיך איבער'געצלמט, מען האָט זיך נישט געראַפט באַכפּרעגען אויף דעם בערייט פון דעם קאַנאָנ־דינער דאָס איז געווען דער סוף פון ען באָולעין.

און לאָנדאָן, וואָס האָט זי קיינמאָל נישט גע־ וואָלט אָנערקענען פאַר קעניגין און האָט די שולד פון קעטערינס טויט אַרויפגעלייגט אויף ען באָולעין האָט געמורמעלט אַ קללה פאַר דעם נישט שטאַנד־ האַפטען קעניג, צוקוקענדיג זיך ווי די שיף גליטשט זיך אויף דער טעמזע, אויפן וועג צו דער נייער געליבטער.

— דעם 12־טען אָקטאָבער 1637, איז דזשיין גע־ גאַנגען צו קינד, און צווי אַ זייגער אינדערפריה האָט זי געבוירען אַ זוהן — עדוואַרד.

זי האָט באַלדעם געלעבט נאָך ניין טעג. מען האָט דעם קעניג גאַרנישט געהאַט וואָס פאַרצוואַר־ פען. אָבער קאַנצלער קראָמוועל האָט ערקלערט, אַז די מענשען וועלכע האָבען אויף איהר אויפגעפאַסט האָבען געהאַנדעלט נאַכלעסיג. דאָס פאָלק איז אָבי־ סעל ווייכער געוואָרען צוליב דער געבורט פון אַ יורש צום טראָן, און זיי האָבען געהאַט מיטגעפיהל מיטן קעניג אין זיין טרויער.

„דער קעניג איז זעהר וויי־ג געניגט ווידער חתונה צו האָבען", — האָט דער קאַנצלער קראָמ־ וועל געשריבען — „אָבער מיר מוזען זיין אומפּאַרטייִ־ איש אין דעם טויטען פאַל. דער פראַנצויזישער קע־ ניג האָט אַ טאָכטער מאַדעלען... עס איז אויך דאָ די דעני'שע פּרינצעסין"...

ען פון קלעווס

צוליב דעם אופן ווי העענרי האָט בעהאַנדעלט זיינע ערשטע צוויי ווייבער, האָבען די פראַנצויזי־ שע און דעני'שע פּרינצעסינס זיך אָפּגעזאָגט מיט איהם חתונה צו האָבען. קאַנצלער קראָמוועל האָט זיך געווענדעט צו דער אויסגעדאַרטער דרייסיג־יעה־ ריגער דייטשער פּרינצעסין, ען פון קלעווס, און זי איז איבערגעגאַנגען אויפן שידוך. העענרי האָט גע־ וואָלט, אַז זיין כלה זאָל זיין „קיילעכדיג און שעהן". — האָט מען איהם צוגעשיקט אַ „אויסגעפּעצערטען" פּאָרטרעט און דערביי האָט מען די פּרינצעסין פאַר־ איהם אויסגעלויבט בין אין הימעל אַריין. איהר פּריזור איז געווען אַזאַ גרויסע אַז דעם קעניגס שליח האָט אַפילו ריכטיג נישט געקאָנט אַ קוק טון אויף איהר פנים, אויב ען איז נישט געווען קיין שעהנע, איז זי אָבער דערפאַר געווען אויסערגע־ וועהנליך קלוג און כיטרע, און איז בעזעסען אַ שאַר פון הומאָר.

העענרי איז ווי געטראָפען געוואָרען פון אַ דונער, ווען ער האָט דערזעהען דעם פרישען „אוצר" און עס איז פאַראַן אַ חשד, אַז ער האָט אַפילו קיין אייגציגען מאָל מיט איהר נישט געלעבט ווי מאַן און ווייב.

פּונקט אַ יאָהר נאָך דער חתונה האָבען זיי זיך געשיידט.

קעטערין האָוואַרד

זי איז געווען אַ קליינע, גראַציעזע ברונעט־ קע, מיט טאַנצענדיגע אויגען, און פרישע רויטע ליפּען, ווען די פירשטין פון נאָרפאָלק האָט איהר גרויסען פון דרויסען און מודיע געווען, אַז דער קעניג איז געקומען איהר זעהן, האָט זי זיך אַרויסגעריסען פון אָרעמס פון איהר געליבטען. טאָמאַס קאַלפּעפּער, דעם קעניגס לייבדינער, זי האָט, פערשטעהט זיך. דעם קעניג נישט ליב געהאַט, און אין איינגעגאַנ־ גען חתונה צו האָבען מיט איהם, גלייך ווי דאָס וואָלט געווען אַנ'אוואַנטורע, פון וועלכער איהר אומרוהיגע און זהרגלאָזע נאַטור וועט קאָנען אַ סך געניסען.

מעהר פון אַלץ האָט קעטע־ין ליב געהאַט דאָס לעבען. זי איז שוין פריהער געווען אין די אָרעמס פון איהר לעהרער, דערנאָך פון אַ געוויסען דורהאַם, איינער פון דעם קעניגס הויפלייט, אָבער דאָס איז געווען נאָך איידער זי האָט זיך געטראָפען מיט טאָמאַסן, וועמען זי האָט ליב בעקומען מיט אַלע פיבערען פון איהר יונג האַרץ. זי האָט חתונה גע־ האַט מיטן קעניג דעם 28 יולי 1540, דעם טאָג ווען מען האָט אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ פון ען באָולעין.

קעטערין ווען דער קעניג האָט ליב געהאַט מיט זיין גוף אָבער נישט מיט זיין האַרץ, האָט גע־ מיינט אַז איהר ליבע מיט טאָמאַס'ן, דעם קעניגס אָפּיצ'עלען לייב־דינער וועט פון קיינעם נישט בע־ מערקט, כאָטש דאָס איז געווען אַ סוד, פון וועלכען דער גאַנצער הויף האָט געוואוסט. אין הויף־ דאַמע האָט געהאָלפען אַראַנזשירען די בעגעגענישען, אַ צווייטע האָט געהיט, אַז קיינער זאָל נישט אָנקומען; אַ דריטע פלעגט געבען סיגנאַלען ווען זי האָט דער־ זעהען אימיצען אָנקומען אין דער ריכטונג פון דער קעניגינס שלאָפצימער. אַלע הויכגעשטעלטע פרויען אין הויף האָבען געהאָלפען דער קעניגין פערנאַרען איהר מאַן.

(סוף — מאָרגען).

היינט — מיטוואך 3 פארשטעלונגען אין „ראזמאיטאשטשי"

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ווערען היינט מיטוואך געגעבען 3 פארשטעלונגען.

4,30 נאכמיטאג ווערט געשפילט די מעלאדישע פיעסע „קאווקאזער ליבע" צום לעצטען מאל, האלב 8 אווענד ווערט געשפילט די בענייפיס פון דער גוט בעקאנטער לעבענס פיעסע „דער אייביגער נאר", אויפגעפיהרט פון משה ליפמאן, און גאנצען ארטיסטען-אנסאמבל.

9,30 אווענד טרעט אויף די סובּרעטען רעגינא צוקער אין דער פרעהליכער מוזיקאלישער קאמעדיע „די קאמעדיאנטקע".

„אזוינס און אזעלכעס"

אין „בערל-שמערל" טעאטער

האט ערשט בעקומען דעם ריכטיגען תיקון אין די לעצטע טעג, ובפרט אינ'ם אנהויב פון חנוכה, ווען ביי די 20 ליכטלעך (אין קאפע „אידעאל" האט זיך געמאכט) איז געווארען אמת חנוכה...

די ליאלקעס טאנצען, זינגען און שפרינגען, פונקט עס וואלט גאר קיין קריזיס אויף דער וועלט נישט געווען, און — דער עולם האט הנאה און לאכט.

היינט וועט מען לאכען ביי 2 סעאנסען: 8 און 10 א זייגער.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 26-טען דעצעמבער

9,00 צייט-סיגנאל, 9,03 פליטען. 10 גאטעסדינסט, 11 פליטען, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 טעאטער-איבערזיכט, 12,15 מוזיק-פריהמארגען, 2 פליטען, 3 פארלעזונג פון פראפ. ס. ביעדזשיצקי. 3,15 פליטען, 4 רעציטאציע אין פראזע 4,20 געזאנג-רעציטאל, 4,40 הערשפיל פאר קינדער. 5,05 מוזיק צום טאנץ, 5,50 „בוך און וויסען" 6 הערשפיל, 6,45 „דאס לעבען פון דער יוגענד" 7 לייכטע מוזיק, 7,50 אקטועלער פעליעטאן, 8 הומארעסקע, 8,10 קאנצערט, 8,45 אווענד-ידיעות 9 שאפען-קאנצערט, 9,30 פליטען, 9,40 קאנצערט פון דאנס כאר, 10 טעכניש פאסט-קאסטעל 10.15 רעקלאמע-קאנצערט 10,30 ספארט-ידיעות 10.45 פליטען, 11 ידיעות, קאמוניקאטען 11,05 טאנץ-מוזיק.

היינט, קאנצערט פון רות-סארעל-אבראמאוויטש

היינט, מיטוואך 4 נאכמיטאג קומט פאר דער געזעגנונגס-דאנק-פעסטיוואל פון דער וועלט-בערימטער טענצערין רות סארעל אבראמאוויטש מיט'ן אנטייל פון געארג גראקע. אין פראגראם די בעסטע טענץ פון זעהר רייכען רעפערטואר.

מעלדונג

געז. „קולטור-ליגע" זאכאדניע 68.

דנחה בילעטען אויף די קאנצערטען פון אימרו אונגאר און רוסישען כאר.

די געז. „קולטור-ליגע" גיט ארויס הנחה-בילעטען אויפ'ן היינטיגען פריהמארגען-קאנצערט מיט אימרו-אונגאר 12 בייטאג אין פילהארמאניע און אויפ'ן רוסישען כאר 8,30 אווענט אין פילהארמאניע זאל.

פריהמארגען סעאנסען.

די געז. ק. ל. גיט ארויס הנחה בילעטען אויף די היינטיגע פריהמארגען סעאנסען אין קינא „ראקעטא" און אין „איירָפא", די הנחות זענען בעדייטענדיגע.

אפן פארום.

פרייטאג דעם 28. ד. ח. קומט פאר אין לאקאל פון דער געז. קולטור-ליגע אנ'אפן-פארום געפיהרט דורך ח. ווירזאווסקי, אויסער פאליטישע אקטואליעס – אנ'אפהאנדלונג וועגען מ. צאנינס בוך „אויף זומפיקער ערד". געזאנג מיט דער אויפיטאריע — ח. זשעזשינסקי.

הנחה-בילעטען.

גיט ארויס די געז. ק. ל. אויף אלע פארשטעלונגען פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי" פון דער פוילישער „באנדע" און אין די בעסטע קינאס. בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאריאט יעדען טאג פון 10–2 און 4–10 אווענט.

Dr. H.Rakowski

אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעציגען פון זאווַדזקא 8 אויף טראוגוטא 5, טעל. 137-34.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

„FUKS SIĘ ŻENI"

היינט 3 פארשטעלונגען: 5.45, 7.45 און 9.45 Irena Kożyńska, Aleksander Suchcicki
צופאהר מיט טראמוואיען: 0, 4, 6, 10 און 17. פרייזען פון 75 גראשען.
היינט און פאלגענדע טעג!
פרעכטיגע רעווי אין 2 אקטען 18 בילדער
עס נעהמען אנטייל: LEO FUKS
Teatr Rewji „BANDA"
124 Kilińskiego 124
tel. 240-38.

„קלעאפאטרא" (KLEOPATRA)

היינט פרעזענטירען מיר דעם גרויסען יום-טוב-פראגראם! די מעכטיגע היסטארישע עפאפעי פון די געשיכטען פון פאלען פון עלטערטום
אין די הויפטראלען: Claudette Colbert, Waren William, Henry Wilcoxon — נייער סוקצעס פון רעזשיסער Cecil B. de Mille
אויסערן פראגראם: קלאנג-צייטבע ווי אויך אקטואליטעטען פון P.A.T. — אנהויב: יום-טוב 12.30 — דער זאל ווערט שטארק געהייצט
קלאנג-קינא CAPITOL
זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנם ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

פרנסה קען האבען דער עס וועט דינגען אין מיין איינגעפירט מאנופאקטור-געשעפט אין בעסטען פונקט. אויף געוויסע מאנופאקטור-בראנזשע אדער שניידער-צודאטען. אפערטען אונטער „פרנסה" אין אדמינ.

Primeros

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א שיק-יונגעל פון ארענטליכע עלטערן. אפערטען אין אדמינ. אונטער „J. L." 5512

ראכאלעז

צו פערמיטען 2 שטיבען מיט א קוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען. — אלעע 1-טער מאי 4, פראנט, 3, שטאק, לינקע טיר.

א שטוב מיט א קוך

אין דער געגענד פון פולנאצנא, פיאטרקאווסקא, פאלודניאווא, פאמארסקא, קילינסקיעגא אין די קליינע נומערן ווערט פון זאפארט געזוכט. — מעקלערס געווינשען. ערקינדיגען זיך סאלנא-גאס 6, אין דער זאקען-פאבריק.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער - שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
בושעושינער 24 (רוג מליגארסקא)
נעמט אן פון 10–12 און פון 4–7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

Zaginiona została sakiewka zawierająca weksel na Zł. 75.— wyst. M. Bornstein, Ogrodowa 5, pł. 28/II-35. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy za wynagrodzeniem do Ferszta, Cegielniana 17.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8–11 און פון 6–9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אווענד.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט,
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

ברוך-קראנקע !!!

J. Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז. פון דעם איז גאנץ פוילן בעריהמטער ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, רא דיקאל ... די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטע ... ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשן געגען ... פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערצליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

אויף דעם וועג, נאך דעם ווי איך בין באמת נערוועס און געזונד געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך פערפליכטעט מיט פיל הערצליכן אויסצודריקען מיין הייסטען דאנק דעם באמת וואונדערבארען און איינציגען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט, לאדז, וואולטשאנסקא 10, און איך ערקלער עפענטליך, אז איך בין נאך ארונק ... גרויסע ארטאפעדישע ספעציאליסטען ווידער געווארען א טאלשטענדיג געזונדער מענש און בין ווידער פעהיג צו אלער ארבייט. גאר ארונק איהם בין איך בעפרייט געווארען פון א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג הערצליך דאנקבאר.

(—) ה. גאלדשמיד לאדז, קילינסקיעגא 12. 28/1 1934.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

ערשטע זייט —	פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט	שפאלטען
מיט טעקסט 40—	. . .	60—	4 . . .
אין טעקסט 12—	. . .	18—	. . .

פארן ערשטע ... 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אין היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מאנוסקריפטן, וועלכע ווערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און שטיל פון די אנאנסען איז דער פערלאג ... פראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע האט ... און רעכט ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", sp. Wyd. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. red. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman